

Tilinpäätös

FINAVIA

Maailman huipulle
2016

Finavian vuosikertomus koostuu PDF-raporteista ja verkkosisällöstä.
Löydät kaikki vuosikertomussisällöt osoitteesta vuosikertomus.finavia.fi.

Tilinpäätös

sisältää toimitusjohtajan katsauksen, hallituksen toimintakertomuksen sekä tilinpäätöksen, joka kattaa konsernin ja emoyhtiön tuloslaskelman, taseen, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

PDF

Vastuullisuusraportti

kokoaa yhteen yritysvastuun keskeiset osa-alueet GRI G4 -ohjeiston mukaisesti raportoituna.

PDF

Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä

on laadittu hallituksen toimintakertomuksesta erillisenä selvityksenä. Se noudattaa soveltuvin osin Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia 2015.

PDF

Palkka- ja palkkioselvitys

on laadittu hallituksen toimintakertomuksesta erillisenä selvityksenä. Se noudattaa soveltuvin osin Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia 2015.

PDF

Uutishuone pitää sisällään artikkelit vuoden 2016 tähtihetkistä.

Sisältö

Toimitusjohtajan katsaus 4

Hallituksen toimintakertomus 6

Tilinpäätös 13
Tuloslaskelma 14
Tase 15
Rahoituslaskelma 17
Tilinpäätöksen liitetiedot 18

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitukset 29

Tilintarkastuskertomus 30

Tunnuslukujen laskentakaavat 32

Liikevaihto

380,9

miljoonaa euroa

Kokonaismatkustajamäärä

20,8

miljoonaa

Investoinnit

182,8

miljoonaa euroa

2 394

konsernin htv

Ennätyksellisen vuoden takana monta onnistumista

Vuosi 2016 oli Finavialle erinomainen, sillä teimme kaikkien aikojen matkustajaennätyksen. Samalla taloudellinen menestys antoi liikkumavaraa investointien eteenpäin viemiseen aikataulussaan. Investointimme nousivat yhteensä 182,8 miljoonaan euroon. Ennätysvuosi oli monen onnistumisen summa.

Matkustajamäärät Finavian lentoasemilla kohosivat uuteen ennätykseen vuonna 2016. Finavian voimakas panostus myyntityöhön näkyi uusien lentoreittien syntymisessä Suomeen ja liikevaihtomme vauhdikkaana, liki yhdeksän prosentin kasvuna. Lentoliikenteen kasvun lisäksi Finavian liikevaihtoa kasvattivat Helsinki-Vantaan kaupallisten palveluiden menestyminen sekä tytäryhtiöiden Airpron ja LAK:n liiketoiminnan kasvu. Liikevaihtomme kasvu vauhdittui loppuvuodesta myös Lapin vahvan matkailusesongin ansiosta. Suomi ja Lappi kiinnostavat nyt matkakohteena.

Samaan aikaan olemme pitäneet kulumme tiukasti kurissa, mikä ilmenee operatiivisen liiketoimintamme kannattavuuden vahvana parantumisena. Olemme edelleen voineet pitää hintamme lentoyhtiöille alhaisina, mikä tukee vahvasti Suomessa operoivien lentoyhtiöiden kilpailukykyä. Tämä kaikki on voitu tehdä niin, että matkustajien tyytyväisyys palveluitamme kohtaan parantui entisestään sekä Helsinki-Vantaalla että lentoasemaverkostossa.

Kannattava kasvu varmistaa investointiohjelman loppuunsaattamisen

Euroopan suurimmilla lentoasemilla kilpaillaan tiukasti globaalisti kasvavan lentoliikenteen matkustajavirroista. Kansainvälisesti kilpailukykyinen lentoasema yhdistettynä toimivaan alueellisten lentoasemien verkostoon on koko Suomen hyvinvoinnin kannalta äärimmäisen tärkeää. Lentoliikenne on iso työllistäjä ja merkittävä veronmaksaja. Varmistaaksemme kilpailukykymme toteutamme yhtiön suurinta investointiohjelmaa, joka on yksi Suomen suurimpia rakennushankkeita. Investoinnin arvo on kokonaisuudessaan liki miljardi euroa. Hankkeen työllisyysvaikutukset ovat mittavat, mikä on samalla merkittävä panostus Suomen talouteen ja yhteiskuntamme kehittämiseen. Kehitysohjelma on edennyt askelmerkkien mukaisesti budjetissaan ja aikataulussaan. Hankkeen eteneminen on kriittistä Suomen lentoliikenteen kilpailukyvyn säilymiselle, sillä kilpailu kansainvälisistä matkustajista tiukkenee jatkuvasti.

Vaihtolentoasemalla on merkitystä matkustajille. Helsinki-Vantaan vahvuuksia ovat kompakti koko ja lyhyet vaihtoajat sekä täsmällisyys. Panostamme lentoaseman kehittymiseen myös houkuttelevana kauppapaikkana. Myymälä- ja ravintolavalikoimaa on jatkuvasti hiottu, jotta matkustajiemme ilona olisi laadukkaat ja houkuttelevat palvelut. Samalla matkustajien sujuvaan liikkumiseen on kiinnitetty erityistä huomiota digitaalisia taustaprosesseja kehittämällä. Lentoasemillamme hyödynnetään jatkuvasti teknologian kehittymistä ja innovoidaan uutta. Näin varmistamme matkustajillemme sujuvan matkanteon ja annamme lahjaksi aikaa sekä stressittömän matkustuskokemuksen.

Helsinki-Vantaalla on nyt käynnissä olevan laajennuksen jälkeen tilaa palvella kasvavaa matkustajamäärää. Kannattava kasvu takaa meille taloudelliset voimavarat, joiden ansiosta pystymme jatkamaan kehitysohjelman edistämistä suunnitellusti. Jätti-investointi rakentaa tulevaa menestystä, sillä laajentaminen tuo mukanaan uusia reittejä eri puolille maailmaa ja kasvava kansainvälisten matkustajien määrä mahdollistaa koko Suomen kiinnittymisen maailman joka kolkkaan. Meillä on väestömääräämme suhteutettuna erinomaisen kattava kansainvälinen reittiverkosto.

Kehittämispaukkuja sinne missä kysyntää on

Kehittämisessä emme unohda koko Suomen etua. Lentoasemaverkoston osalta teemme työtä, joka turvaa maakuntien hyvän saavutettavuuden. Finavia on toteuttanut vuosina 2014–2016 noin 100 miljoonan euron investointiohjelman alueellisilla lentoasemillaan. Lapissa tekemämme isot investoinnit ajoittuivat juuri oikeaan aikaan ennen Lapin matkailun buumin vauhdittumista.

Olemme osaltamme vaikuttamassa siihen, että turismi tuo kasvavana palveluelinkeinona työtä ja luo vaurautta eri puolille Suomea. Vahva tulos antaa meille myös mahdollisuuden jatkaa palveluidemme määrätietoista kehittämistä ja lentoyhtiö- ja matkustaja-asiakkaidemme entistä parempaa palvelemista siellä, missä kysyntää on. Vuoden 2016 aikana tiivistimme entisestään yhteistyötä muiden matkailutoimijoiden kanssa ja saimme yhteistyöllä monta uutta lentoyhtiötä operoimaan Suomeen. Erityisesti Lappi menestyi tänä vuonna kansainvälisten lentoyhteyksien avauksissa. On tärkeää, että valtion yhtiönä teemme kaikkemme Suomen kilpailukyvyn turvaamiseksi. Alueelliset erot lentoasemien välillä ovat kuitenkin tulleet jäädäkseen. Kysyntää ei lentoliikenteelle riitä kaikkialle, kun muiden liikennemuotojen kilpailukyky lyhyillä matkoilla on parantunut. Liikennettä tulisikin kehittää eri liikennemuotojen yhteispeliksi.

Lentoliikenteen kasvusta huolimatta teemme jatkuvasti töitä myös ympäristömme huomioimiseksi. Lentoasemien ympäristövaikutusten vähentäminen ja ympäristön suojelu on tärkeä osa päivittäistä työtämme. Viime vuonna jatkoimme vesienhallinnan tehostamista ja otimme merkittäviä askelia Helsinki-Vantaan laajentamiseen liittyvien energia- ja hiilineutraaliussuunnitelmien edistämisessä.

Onnistuimme yhdessä henkilöstön kanssa

Finavian menestys perustuu pitkälti paitsi henkilöstön vahvaan ammattitaitoon, myös yhtiössä vallitsevaan hyvään neuvottelukulttuuriin. Sen ansiosta olemme kyenneet sopimaan asioista ja rakentamaan muuttuviin tilanteisiin sopivia toimintamalleja. Ne kantavat hedelmää – niin yhtiölle kuin työntekijöillekin. Meillä palkitaan koko henkilöstöä ja henkilöstörahastoon on kertynyt vuosi vuodelta kasvanut summa. Ennätysvuoden tuloksesta jokaisen navialaisen rahasto-osuus oli liki 3 000 euroa.

Uskon suotuisten tuulien jatkavan puhalteluaan myös tänä vuonna ja matkustajamäärien kasvavan edelleen. Kuluttajien usko talouteen on vahvistunut ja matkustaminen, uusien paikkojen kokeminen, on kovassa nosteessa. Aasialaiset ovat nyt erityisen innostuneita maastamme, ja haluammekin tarjota heille turvallisen ja sujuvan matkustuskokemuksen niin, että kaipaus Suomeen jää.

Kari Savolainen

Toimitusjohtaja
Finavia Oyj

Hallituksen toimintakertomus vuodelta 2016

Toimintaympäristö

Lentoliikenne kasvoi EU-alueella vuonna 2016 ennätykselliset 5,1 prosenttia. Kasvun takana on yleisen taloustilanteen parantuminen sekä alhainen öljyn hinta. Lentoyhtiöiden investoinnit suurempaan kalustoon ovat myös kasvattaneet matkustajamääriä. Samalla rahdin määrä on kasvanut.

Finavian lentoasemien kokonaismatkustajamäärä vuonna 2016 nousi 20,8 miljoonaan matkustajaan (20,1 miljoonaa vuonna 2015). Matkustajamäärä kasvoi 3,5 prosenttia edellisestä vuodesta.

Helsinki-Vantaan lentoaseman kokonaismatkustajamäärä ylsi uuteen ennätykseen vuonna 2016 ja oli 17,2 miljoonaa matkustajaa (16,4). Kasvu oli 4,7 prosenttia. Helsinki-Vantaan kansainvälisen liikenteen vuosikasvu oli 4,9 prosenttia ja kotimaan liikenteen kasvu oli 3,4 prosenttia. Kokonaisuudessaan vaihtomatkustajien määrä Helsinki-Vantaalla kasvoi 0,7 prosenttia ollen 2,7 miljoonaa (2,6). Kansainvälisen vaihtoliikenteen kasvua on leikannut Euroopan suurten kohteiden matkailun vedon hiipuminen esimerkiksi kasvaneiden kansainvälisten turvallisuusuhkien takia. Vaihtoliikenteen kasvun leikkaantumisen nähdään olevan väliaikaista. Suomen vetovoima matkailukohteena on lisääntynyt, sillä yhä useampi Aasiasta tuleva matkustaja pysähtyy Suomessa.

Finavian ylläpitämien muiden kuin Helsinki-Vantaan lentoaseman yhteenlaskettu matkustajamäärä oli 3,6 miljoonaa ja väheni 1,6 prosenttia edellisestä vuodesta. Kotimaan matkustus kasvoi 3,2 prosenttia. Vahvin kasvu tulee kansainvälisiltä reiteiltä Lapin liikenteeseen vaihtavista matkustajista. Uuteen matkustajaennätykseen ylsi Rovaniemen lentoasema. Suora kansainvälinen liikenne laski 13,6 prosenttia johtuen pääosin halpalentoyhtiöiden tarjonnan vähentymisestä Tampereella.

Laskeutumisten määrä Finavian kaikilla lentoasemilla väheni 2,0 prosenttia verrattuna edelliseen vuoteen. Matkustajamäärien kasvu operaatioiden määrän laskusta huolimatta osoittaa, että lentoliikenne tehostuu jatkuvasti lentokoneiden korkeiden täyttöasteiden sekä koneiden kasvaneen koon vuoksi.

Vuonna 2016 Finavian johtamien ylilentojen määrä kasvoi 12,6 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Ylilentojen määrä kasvoi erityisen voimakkaasti viimeisellä kvartaalilla. Tähän vaikutti Lähi-Idän ja Pohjois-Amerikan välisten lentojen hyvän kehityksen jatkuminen ja Euroopan ja Aasian välisen liikenteen elpyminen vapaan reitityksen ilmatilan käyttöönoton myötä. Vuosina 2002–2016 ylilennot ovat lisääntyneet keskimäärin 7,3 prosenttia vuodessa. Merkittävin osa (34 %) Finavian johtamista ylilennoista on Aasian ja Euroopan välistä liikennettä, mutta Lähi-Idän ja Pohjois-Amerikan välinen liikenteen osuus ylilennoista on noussut jo 20 prosenttiin.

Liikevaihto ja tulos

Finavia-konsernin liikevaihto vuonna 2016 nousi 7,9 prosenttia edellisestä vuodesta ja oli 380,9 miljoonaa euroa (353,1). Lentoliikenteen kasvun lisäksi liikevaihtoa kasvattivat Helsinki-Vantaan kaupallisten palveluiden menestyminen sekä tytäryhtiöiden Airpron ja LAK:n liiketoiminnan kasvu.

Lentoliikennetuotot kasvoivat 4,6 prosenttia ja olivat 223,6 miljoonaa euroa (213,8). Finavia korotti vuoden 2016 alussa lentoasemamaksuja ja lennonvarmistuksen maksuja edellisvuodesta 1,9 prosenttia. Tehdyn korotuksen taustalla on kustannustason nousu, joka johtuu etenkin viranomaisvaatimusten vuoksi kasvaneista investointitarpeista turvallisuusteknologiaan.

Konsernin muut kuin lentoliikennetuotot nousivat 12,9 prosenttia ja olivat vuonna 2016 yhteensä 157,3 miljoonaa euroa (139,3). Näiden tuottojen osuus kokonaisliikevaihdosta oli 41,3 prosenttia (39,4). Muihin kuin lentoliikennetuottoihin kuuluvat mm. terminaalien kaupalliset palvelut, pysäköintipalvelut, Airpron tuottamat maa- ja turvapalvelut, matkustamo- ja asiakaspalvelut sekä kiinteistöjen vuokratuotot.

Konsernin liiketulos ilman kertaluonteisia eriä oli 55,1 miljoonaa euroa (55,7), joka on 14,5 prosenttia liikevaihdosta (15,8). Poistot ilman kertaeriä kasvoivat investointiohjelman myötä 59,7 miljoonaan euroon (49,1).

Tilikauden tulos oli 28,3 miljoonaa euroa (40,0). Tulokseen sisältyi kertaluonteisia omaisuuden kiinteistömyynteihin liittyviä myyntivoittoja 1,9 miljoonaa euroa (14,4). Kertaluonteisia kuluja oli yhteensä 14,6 miljoonaa euroa (13,7). Tähän sisältyi alaskirjaukset liittyen lennonvarmistusliiketoiminnan yhtiöittämiseen ja Helsinki-Vantaan kehitysohjelmaan, uusien ja purettujen ylimääräisten ympäristövarausten vaikutus sekä voitto- ja tulospalkkiot. Rahoituskulut olivat 9,7 miljoonaa euroa (6,5).

Konsernin avainluvut

	2016	2015
Liikevaihto, milj. euroa	380,9	353,1
Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä, milj. euroa	55,1	55,7
Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä, %	14,5	15,8
Käyttökate ilman kertaluonteisia eriä, milj. euroa	114,8	104,8
Tilikauden tulos, milj. euroa*	28,3	40,0
Liiketoiminnan rahavirta, milj. euroa**	97,7	75,1
Investoinnit, milj. euroa***	182,8	169,6
Oman pääoman tuotto, %*	4,8	7,1
Sijoitetun pääoman tuotto, %*	5,0	7,0
Omavaraisuusaste, %*	58,9	60,5
Nettovelkaantumisaste, %*	38,8	24,8
Kokonaismatkustajamäärä, milj. matkustajaa	20,8	20,1
Henkilöstö keskimäärin, htv	2 394	2 317

* Vuoden 2015 vertailutiedot esitetty huomioiden Kirjanpitolautakunnan joulukuussa 2016 Suomen kirjanpitokäytännön mukaan raportoiville yhtiöille antama johdannaisten kirjaamista koskeva lausunto.
** Liiketoiminnan rahavirta ei sisällä eurojaavien strukturoitujen korkojohdannaisten vuonna 2015 sulkemisesta aiheutunutta rahavirtavaikutusta. Vaikutus on esitetty rahoituksen rahavirrassa.
*** Sisältää KOY Lentäjäntie 1 osakkeiden hankinnan 1.12.2015.

Liiketoiminnan kehitys

Konserni tuottaa lentoliikenteen palveluja ja sillä on kolme liiketoiminta-aluetta. Nämä ovat Helsinki-Vantaan lentoasema, Lennonvarmistus ja Lentoasemaverkosto.

Lisäksi Finavian palveluja lentoliikenteelle täydentävät tytäryhtiöinä toimivat Airpro ja Lentoasemakiinteistöt.

Liikevaihto liiketoiminnoittain

milj. euroa	2016	2015	Muutos, %
Helsinki-Vantaan lentoasema	210,0	195,2	7,6
Lentoasemaverkosto	44,5	43,9	1,2
Lennonvarmistus liiketoiminta	67,5	66,7	1,2
Airpro liiketoiminta	63,9	55,4	15,3
Kiinteistöliiketoiminta	23,3	17,3	34,2
Eliminoinnit	-28,2	-25,4	11,1
Konserni yhteensä	380,9	353,1	7,9

Helsinki-Vantaan lentoasema vastaa lentoaseman palveluiden (pl. lennonvarmistus) tuottamisesta lentoyhtiöille ja matkustajille Helsinki-Vantaan lentoasemalla. Vuonna 2016 liikevaihto kasvoi 7,6 prosenttia edellisestä vuodesta johtuen hyvästä matkustajakehityksestä sekä kaupallisten palveluiden hyvästä myynninkehityksestä. Vuonna 2016 lentoaseman kokonaismatkustajamäärä ylsi uuteen ennätykseen ja oli 17,2 miljoonaa matkustajaa (16,4). Matkustajamäärän kokonaiskasvu oli 4,7 prosenttia. Vuonna 2016 kansainvälinen matkustus kasvoi 4,9 prosenttia ja kokonaisuudessaan vaihtomatkustus kasvoi 0,7 prosenttia. Kotimaan liikenteen matkustajamäärä kasvoi 3,4 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna.

Helsinki-Vantaalta on 17 suoraa lentoreittiä Aasiaan. Yhtenä keskeisenä painopistealueena Helsinki-Vantaalla on ollut panostukset kiinalaisten matkustajien palveluun. Finavia tarjoaa palveluitaan kiinaksi digitaalisissa kanavissaan ja kesäkuussa 2016 lentoasemalla aloitettiin kiinankielinen opaspalvelu palvelemaan kiinalaisia matkustajia.

Lentoasemajärjestö ACI Europen syyskuussa julkaiseman tutkimuksen mukaan Helsinki-Vantaa on Euroopan 12. merkittävin vaihtolentoasema. Helsinki-Vantaan merkitys kansainvälisen vaihtoliikenteen solmukohtana on suurempi kuin minkään toisen pohjoismaisen lentoaseman.

Helsinki-Vantaalla vuoteen 2020 kestävä yhteensä 900 miljoonan euron kehitysohjelma jatkui suunnitellusti. Kehitysohjelma mahdollistaa lentoaseman kehittämisen ja laajentamisen siten, että lentoaseman kapasiteetti kasvaa 20 miljoonaan vuosittaiseen matkustajaan vuoden 2020 loppuun mennessä.

Lentoasemaverkosto-liiketoiminta vastaa lentoaseman palveluiden (pl. lennonvarmistus) tuottamisesta lentoyhtiöille ja matkustajille maakuntalentoasemilla. Verkostoon kuului yhteensä 21 Finavian omistamaa maakuntalentoasemaa vuonna 2016.

Verkoston liikevaihto nousi 1,2 prosenttia. Vuonna 2016 verkoston lentoasemien yhteenlaskettu matkustajamäärä oli 3,6 miljoonaa. Verkoston kotimaan liikenteessä kasvua oli 3,2 prosenttia. Verkoston kansainvälisessä liikenteessä laskua oli 13,6 prosenttia johtuen Tampereen kansainvälisen liikenteen vähenemisestä. Lapin lentoasemilla suorien kansainvälisten reittien määrä kasvoi. Muiden verkostokenttien osalta kansainvälisessä liikenteessä ei tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Erot matkustajamäärien kehityksessä olivat lentoasemien välillä edelleen suuria. Selittäviä tekijöitä ovat eri liikennemuotojen välisen kilpailutilanteen muuttuminen sekä erot alueiden taloudessa ja vetovoimassa. Lapin matkailu on kasvanut voimakkaasti. Rovaniemi ylsi kaikkien aikojen matkustajaennätykseen 2016. Myös Oulun ja Vaasan lentoasemien matkustajakasvu oli positiivista.

Finavia jatkoi vuonna 2014 alkanutta verkoston lentoasemien investointiohjelmaa, jolla parannetaan verkoston keskeisten maakuntalentoasemien infrastruktuuria ja palvelutasoa. Painopiste on ollut Lapin lentoasemissa, joissa matkustajamäärä on kehittynyt positiivisesti. Panostukset palvelutason kehittämiseen näkyvät verkostokenttien asiakastyytyväisyyden paranemisena.

1.1.2016 Lappeenrannan lentoaseman liiketoiminta siirtyi Lappeenrannan Lentoasema Oy:lle.

31.12.2016 Finavia lopetti toimimisen Helsinki-Malmin lentoaseman pitäjänä ja lennonvarmistuspalvelujen tarjoamisen lentoasemalla 14.1.2015 pidetyn ylimääräisen yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti.

Lennonvarmistusliiketoiminta vastaa Suomen ilmatilan hallinnasta ja tuottaa lentoliikenteen tarvitsemat lentoreitti- ja lennonjohtopalvelut. Lennonvarmistusliiketoiminnan tulot syntyvät lähinnä lentoreittimaksuista sekä lentoaseman lennonvarmistusmaksuista.

Vuonna 2016 lennonvarmistusliiketoiminnan liikevaihto nousi 1,2 prosenttia verrattuna edelliseen vuoteen. Liikevaihdon kasvu johtui sekä lentoreittipalvelun että lentoaseman lennonvarmistuspalvelun liikennevolyymin kasvusta. Liikennevolyymi lentoreittipalvelun ylilennoissa kasvoi 0,2 prosenttia ja kansainvälisessä liikenteessä 2,3 prosenttia edellisestä vuodesta. Kotimaan liikenteessä liikennevolyymi sen sijaan väheni 0,8 prosenttia. Lokakuussa 2016 kehitys oli positiivisempaa kuin alkuvuonna.

Lennonvarmistusliiketoiminnan hinnoittelu perustuu suurelta osin EU-lainsäädäntöön. EU vahvistaa palveluhinnat ja asettaa palvelun tuottajille tehostamistavoitteita. Finavia jatkoi vuonna 2016 lennonvarmistusliiketoimintansa tehostamista.

Lennonvarmistusliiketoiminta etsii aktiivisesti kansainvälisiä yhteistyömahdollisuuksia esimerkiksi koulutuksen ja ilmatilahallinnan osalta. Viron lennonvarmistuspalvelujen tarjoajan EANS:in kanssa on tehty esiselvitys yhteistyön tiivistämiseksi. FINEST-selvitys perustuu Suomen ja Viron valtioiden tekemään linjaukseen, jossa tavoitteena on lisätä alueen ilmatilan hallinnan tehokkuutta ja turvallisuutta. Tehdyn esiselvityksen perusteella FINEST-hankkeessa on päätetty käynnistää ensimmäinen vaihe, joka sisältää yhteistoimintamallin määrittelyn.

Finavia selvittää parhaillaan lennonvarmistusliiketoiminnan yhtiöittämistä ja irrottamista Finavia-konsernista hallituksen talouspoliittisen ministerivaliokunnan joulukuussa 2016 puoltaman liikenne- ja viestintäministeriön esityksen mukaisesti. Esityksen mukaan Finavia Oyj:n lennonvarmistustoiminta eriytetään omaksi erityistehtäväyhtiöksi vuoden 2017 kevään aikana.

Finavian palvelutarjontaa täydentävä tytäryhtiö Airpro tuottaa lentoliikenteen maa- ja matkustajapalveluita lentoyhtiöille ja lentoasemille. Liiketoiminnan liikevaihto nousi 15,3 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Liikevaihdon kasvu syntyi maahuolinta- ja turvatarkastustoimintaan tehdyillä panostuksilla. Lentoyhtiö Norwegianille tuotettavien maapalvelujen sopimuksen laajentuminen Helsinkiin on ollut merkittävä liikevaihdon kasvattaja.

Lentoasemakiinteistöt Oyj hallinnoi ja kehittää lentoasemien välittömässä läheisyydessä sijaitsevia kiinteistöjä ja vuokraa niitä yrityksille. Liikevaihdon kasvu oli 34,2 %, joka tulee lähinnä joulukuussa 2015 ostettujen kiinteistöjen vuokratuotoista. Kiinteistöliiketoiminnan toiminnassa ja tilojen määrässä ei tapahtunut merkittäviä muutoksia vuoden 2016 aikana. Kiinteistöliiketoiminnan kehittämisen painopisteenä on ollut Aviapolis Asema.

Tase

Konsernitaseen loppusumma oli 1 000,9 miljoonaa euroa (941,1). Omavaraisuusaste oli 58,9 prosenttia (60,5). Käyttöomaisuuden määrä nousi 893,8 miljoonaan euroon (776,8) käynnissä olevan kehitys- ja investointiohjelman myötä.

Korollisten lainojen määrä oli vuoden lopussa 265,5 miljoona euroa (240,8). Vieraan pääoman määrä nousi 391,2 miljoonaan euroon (350,5). Nettovelkaantumisaste oli 38,8 prosenttia (24,8). Pakolliset varaukset olivat 21,0 miljoonaa euroa (22,2) ja ne liittyivät lentoasemien lisääntyvien ympäristövaatimusten edellyttämien hankkeiden toteuttamiseen.

Kirjanpitolautakunnan joulukuussa 2016 Suomen kirjanpitokäytännön mukaan raportoiville yhtiöille antaman johdannaisten kirjaamista koskevan lausunnon perusteella suojaavien johdannaisten kirjaustapaa on muutettu. Johdannaisten markkina-arvo on kirjattu taseen lyhyt- ja pitkäaikaisiin siirtosaamisiin tai -velkoihin sekä oman pääoman käyvän arvon rahastoon.

Rahavirta ja rahoitusasema

Liiketoiminnan rahavirta oli 97,7 miljoonaa euroa (75,1), joka pitää sisällään Kehäradan maksuja 0,5 miljoonaa euroa (7,0). Investointien rahavirta oli 180,2 miljoonaa euroa (163,0). Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset olivat 19,2 miljoonaa euroa (18,4).

Finavian osuus Kehäradan rahoittamisesta oli yhteensä 67,5 miljoonaa euroa. Vuoden 2016 loppuun mennessä Finavia oli maksanut koko Kehäradan rahoitusosuuden.

Finavialla on vahva rahoitusasema, joka tukee liiketoiminnan tulevia kehitysinvestointeja. Konsernin rahavarat 31.12.2016 olivat 37,3 miljoonaa euroa (99,7). Vuonna 2015 rahavaroja nosti

Helsinki-Vantaan kehitysohjelman toteuttamiseen liittyvä valtion pääomitus.

Vuoden 2016 lopussa Finavialla oli käyttämättömiä, pitkäaikaisia luottojärjestelyjä yhteensä 370 miljoonaa euroa Helsinki-Vantaan laajennuksen rahoittamiseksi. Lainajärjestelyt sisältävät velkaantuneisuuteen ja omistuksen pysyvyyteen liittyvät kovenantit. Finavialla on myös 250 miljoonan euron lyhytaikainen yritystodistusohjelma, josta oli laskettu liikkeelle 34,0 miljoonaa euroa vuoden 2016 lopussa.

Vuoden 2016 lopussa konsernin korollisen vaihtuvakorkoisen velan korkoriskistä oli suojattu 73,0 prosenttia. Konsernin korollisten lainojen keskikorko oli 1,86 prosenttia vuonna 2016 ja korkosidonnaisuusaika velka- ja leasingsalkulle ja suojauksille 5,7 vuotta. Koronvaihtosopimusten vaikutus on huomioitu lainojen keskikorkoa laskettaessa. Osalla emoyhtiön pitkäaikaisista lainoista on valtion takaus ja yhtiö maksaa niistä takausprovisiota.

Konsernin leasingvastuut vähenivät ja olivat 32,2 miljoonaa euroa (37,8).

Investoinnit

Vuonna 2016 konsernin investoinnit olivat 182,8 miljoonaa euroa (169,9).

Helsinki-Vantaalla merkittävimmät hankkeet liittyivät kehitysohjelman toteuttamiseen. Elokuussa 2016 otettiin käyttöön pysäköintitalon laajennus, joka toi lähes 3 000 uutta pysäköintipaikkaa lentoasemalle. Vuoden 2016 alussa käynnistyi terminaalin eteläsiiven rakentaminen ja asemataso laajentaminen. Terminaalilaajennukseen liittyvät saapuvien ja lähtevien matkustajien ensimmäiset uudet porttialueet otettiin käyttöön kesäkuussa 2016. Heinäkuussa käynnistyi länsisiiven rakentaminen keskusaukion osalta.

Vuonna 2016 pääpaino verkostossa oli Lapin lentoasemien kehittämisessä. Verkoston suurin yksittäinen hanke oli Rovaniemen liikennealueen peruskorjaus.

Lennonvarmistusliiketoiminnan merkittävimmät investoinnit vuonna 2016 olivat TopSky tutkaesitysjärjestelmän päivittäminen, ILS/DME navigaatiolaitteistojen uusiminen Kokkolassa, Helsinki-Vantaan väistötilojen saneeraus sekä Helsinki-Vantaan ATIS/VOLMET järjestelmän uusinta.

Viime vuosina lentoasemaverkostoon on investoitu merkittävästi, jonka seurauksena Maailman talousfoorumin (WEF) kilpailukykyraportissa 2016–2017 arvioitiin Suomen lentoasemaverkosto laadultaan maailman viidenneksi parhaaksi ja Pohjolan ylivoimaiseksi ykköseksi.

Osakkeet ja osakepääoma

Finavia Oyj:n osakkeet omistaa Suomen valtio. Omistajaohjauksen vastuuministeriö on Liikenne- ja viestintäministeriö. Yhtiön osakepääoma koostuu 7 400 000 samanarvoisesta osakkeesta. Osakepääoman määrä on 185,0 miljoonaa euroa. Yhtiön hallussa ei ole omia osakkeita. Yhtiö ei laskenut liikkeeseen uusia osakkeita, optioita tai muita osakkeisiin oikeuttavia oikeuksia. Yhtiön hallituksella ei ole voimassa olevia valtuuksia osakeanteihin tai optio-oikeuksien liikkeeseen laskemiseen.

Varsinainen yhtiökokous 2016

Finavia Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidettiin 31.5.2016 Helsingissä. Yhtiökokous vahvisti vuoden 2015 tilinpäätöksen ja myönsi vastuuvapauden hallitukselle ja toimitusjohtajalle.

Yhtiökokous hyväksyi hallituksen esityksen osingonjaosta. Osinkoa jaettiin 4,6 miljoonaa euroa. Lisäksi yhtiökokous päätti, että Finavia Oyj:n omistamat säähavaintojärjestelmälaitteiden ja -ohjelmistojen vuonna 2015 valmistuneet osat jaetaan pääoman palautuksena Suomen valtiolle liikenne- ja viestintäministeriön hallintaan 31.12.2015 tilinpäätöksen mukaisesta käyvästä arvosta, joka on 1,9 miljoonaa euroa.

Henkilöstö

Konsernin henkilöstömäärä oli vuoden lopussa 2 995 (2 963). Vakituisessa työsuhteessa oli 2 371 henkilöä (2 322). Keskimääräinen henkilöstömäärä henkilötyövuosina esitettynä oli tilikauden aikana 2 394 (2 317). Konsernilla ei ole työntekijöitä ulkomailla. Emoyhtiössä oli vuoden lopussa 1 570 henkilöä (1 605). Emoyhtiön keskimääräinen henkilöstömäärä vuoden aikana henkilötyövuosina esitettynä oli 1 405 (1 406).

Finavian henkilöstön osaamisen kehittämisessä painopisteenä olivat edelleen regulaation edellyttämien pätevyyksien ylläpito, palveluosaaminen ja esimiestyö. Palo- ja pelastushenkilöstön kuntoisuuden ylläpitämiseksi jatkettiin kohdistettuja henkilökohtaisia valmennuksia, jonka tuloksena 95 prosenttia läpäisi kuntotestit. Työhyvinvointihankkeiden toinen painopiste oli vuorotyötä tekevien työssä jaksamisen parantaminen.

Konsernissa toteutettiin tammikuussa 2016 henkilöstökyselyly. Kyselyn tulokset osoittivat, että henkilöstön tyytyväisyys on Finaviassa parantunut siten, että kokonaistulokset ovat nousseet samalle tasolle kuin suomalaisissa yrityksissä keskimäärin.

Liiketoimintaan liittyvät riskit

Finavian riskit on ylätasolla luokiteltu strategisiin, operatiivisiin, lain- ja vaatimustenmukaisuus- sekä taloudellisiin riskeihin.

Strategiset riskit: Vuoden 2016 aikana konsernin riskikuvassa ei tapahtunut oleellisia muutoksia. Keskeiset strategian toteutumista uhkaavat riskit liittyvät lentoliikennetoimialan yleiseen kehitykseen. Toimialan voimakas riippuvuus maailmantalouden vaihteluista, lentoliikenteen sisäinen rakennemuutos sekä toimialaan liittyvä sääntely vaikeuttavat toimialan ennustettavuutta. Muita toimintaympäristöön liittyviä riskejä ovat lentoliikenne- ja ylilentooikeuksiin sekä lentoasemamaksujen regulointiin liittyvät riskit. Lentoliikenteen kysynnän vaihtelut sekä lentoyhtiöasiakkaiden muuttuvat palvelutarpeet edellyttävät konsernilta joustavuutta kapasiteetin hallinnassa ja palvelutuotannossa. Toiminta on hyvin pääomaval taista ja paikallista. Kustannusrakenne on luonteeltaan kiinteä.

Tilikauden aikana jatkui Helsinki-Vantaan kehitysohjelma. Ohjelma on Finavian strategian toteutumisen kulmakivi, ja siinä onnistuminen on ensiarvoisen tärkeää Finavian kilpailukyvyn varmistamisen kannalta. Kehitysohjelman riskienhallinta on merkittävä osa

konsernin kokonaisriskienhallintaa. Kehitysohjelman tuottamat ja edellyttämät muutokset infran toimintaan ja prosesseihin on luo kiteltu merkittäväksi strategiseksi riskikokonaisuudeksi.

EU:ssa on käynnissä Single European Sky -ohjelma (SES) jäsen maiden ilmatilan käytön kehittämiseksi. Eurooppalaisessa kehityk sessä pitkän aikavälin näkymä on lennonvarmistuspalvelujen sisä markkinoiden kehittyminen ja palvelujen avautuminen kilpailulle. Tältä osin Finavian keskeiset riskit liittyvät lennonvarmistusmarkki noiden uudelleen muotoutumiseen, palvelujen tuottamisessa ta pahtuviin muutoksiin ja vaikutusmahdollisuuksien vähenemiseen palveluehtoja määritettäessä. Riskiä hallitaan osallistumalla aktiivi sesti NEFAB-yhteistyöhön, muuhun eurooppalaiseen kehitystyö hön ja huolehtimalla Finavian palvelujen kustannustehokkuudesta ja kilpailukyvystä.

Operatiiviset riskit: Finavia-konsernin tulovirta on kaikilta osin riippuvainen lentoliikenteen toimivuudesta. Liiketoiminnan opera tiivisten riskien hallinnassa painottuvat lentoliikenteen palveluket jun sujuvuuden varmistamiseen liittyvät toimet. Lentoliikenteen palveluketju syntyy monen organisaation ja toimijan yhteistyön tuloksena. Finavian rooli lentoaseman pitäjänä on huolehtia siitä, että jokaisella toimijalla on mahdollisimman hyvät edellytykset hoitaa omaa tehtäväänsä palveluketjussa. Lentoasemilla toimivat tahot järjestävät säännöllisiä tapaamisia, joilla pyritään paranta maan prosesseja ja niiden rajapintoja.

Palvelutuotantoon liittyvät riskit ovat enenevässä määrin riip puvaisia tietojärjestelmien toimivuudesta ja yhteensopivuudesta sekä konsernin omien että kumppaneiden toimintamallien ja tie tojärjestelmien kanssa. Riskiä hallitaan kiinnittämällä huomioita tietojärjestelmäarkkitehtuuriin, tietoturvallisuuteen, dokumen tointiin ja rajapintoihin sekä varmistamalla, että myös toimintamal lit ovat yhtenevät.

Lain- ja vaatimuksenmukaisuusriskit: Finavian liiketoiminnan perustan muodostaa kaksi toimilupaa: lennonvarmistuspalvelujen toimilupa ja lentoaseman pitämisen toimilupa. Näihin toimilupiin liittyvien operatiivisten ja rakenteellisten vaatimusten toteutu mista valvovat sekä kansalliset että EU:n viranomaiset. Toimilupiin liittyvä regulaatio lisääntyy ja muuttuu koko ajan. Finavian on rea goitava tähän muutokseen kehittämällä osaamistaan, täyden tämällä infran fyysisiä rakenteita ja kouluttamalla henkilöstöään. Vaatimustenmukaisuuden ylläpitäminen toteutetaan uskottavin, luotettavin ja kustannustehokkain turvallisuusratkaisuin. Sisäinen valvonta on tärkeä ja EU-asetuksen edellyttämä osa vaatimusten mukaisuuden ylläpitoa.

Finavian lentoasemien toiminta edellyttää ympäristölupaa, jon ka lentoasemille myöntää aluehallintovirasto. Lentoasemien toi minta täyttää kokonaisuutena ympäristönsuojelulain vaatimukset. Laki vaatii ympäristöluvan, vaikka toiminta on ollut samalla paikalla kauan ja se on vakiintunutta. Osa Finavian lentoasemista on saanut lupapäätöksen, muutamilla lentoasemista lupa-asia on vielä vireil lä ELY-keskusten määräämien aikataulujen mukaisesti. Ympäristö lupapäätökset ovat lentoasemakohtaisia, eikä niiden määräyksiä voida täysin ennakoida. Jo saatujen lupapäätösten perusteella yh tiö on varautunut puhdistamaan lentoasemien paloharjoitusaluei ta, parantamaan polttoainesäiliöiden ja jakelualueiden suojauksia sekä tehostamaan hulevesijärjestelmiä. Näitä ympäristöinvestoin teja varten yhtiö on tehnyt pakollisia varauksia vuosina 2010–2016. Työt valmistuvat lähivuosien aikana.

Riskeinä nähdään tilanteet, joissa lentoliikenteen erityispiirteet huomiotta jättävä ympäristölupapäätös edellyttää kohtuuttomia kustannuksia lentoaseman pitäjälle. Riskejä ovat myös päätöspro sessit, joista aiheutuu tulonmenetyksiä esimerkiksi olosuhteisiin nähden tarpeettoman tiukan melunhallinnan ja liikenteen rajoit tamisen vuoksi. Lentoasemien toimintaedellytysten turvaamisen kannalta on tärkeää, että melulle herkkiä toimintoja ei kaavoiteta lentokonemelualueille tai niiden välittömään läheisyyteen.

Taloudelliset riskit: Konserni tuottaa lentoliikenteen palveluja ja sen tulovirta on valtaosin sidottu yhteen toimialaan. Toimialan häiriöt ja palvelukatkokset voivat tyrehdyttää tulovirran nopeasti kin, kuten tuhkapilvi keväällä 2010. Tulovirtaan liittyvää riskiä hal litaan huolehtimalla riittävästä maksuvalmiudesta ja likviditeetti reservistä.

Lentoasemapalveluihin ja lennonvarmistuspalveluihin liittyvät lentoyhtiöiltä perittävät maksut ovat säännösteltyjä ja rakenteel taan jäykkiä. Hinnoitteluprosessiin liittyvät aikataulut ovat varsin pitkiä. Näin ollen riskinä on, että Finavialle voi syntyä kustannuk sia etupainotteisesti jo kauan ennen kuin lentoyhtiöiltä perittävät maksut saadaan vahvistettua. Riskiä hallitaan käymällä asiakkai den kanssa säännölliset asiakaskonsultaatiot ja kehittämällä pitkän tähtäimen hinnoittelustrategiaa.

Lentoasemapalvelujen tuottaminen on hyvin pääomavaltaista ja regulaation asettamat vaatimukset lisäävät investointitarvetta entisestään.

Finavia on panostanut luotettavaan ja sisällöltään oleelliseen raportointiin, joka on edellytys taloudellisten riskien tunnistami selle ja niiden arvioinnille. Riittävillä sisäisillä valvontatoimenpiteillä sekä yhtenäisillä toimintatavoilla hallitaan raportoinnin prosessei hin liittyviä riskejä sekä varmistetaan taloudellisten raporttien luo tettavuus.

Finavia-konsernin keskeiset rahoitusriskit liittyvät konsernin korkokuluihin. Muita rahoitusriskejä ovat sähkön ja bitumin hinnan vaihtelut, valuuttakurssien muutokset, maksuvalmius- ja jälleenra hoitusriskit sekä luottoriskit.

Rahoitustoiminnan keskeisenä tehtävänä on Finavian varain hankinnan, likviditeetin ja markkinariskien tehokas hallinta. Lisäksi Finavian rahoitustoiminnan tehtävänä on tuottaa liiketoiminto jen ja tytäryhtiöiden tarvitsemat rahoituspalvelut hyväksytyn rahoituspolitiikan mukaisesti ja kustannustehokkaasti. Rahoitus politiikka määrittää periaatteet valuutta- ja korkoriskienhallinnalle konsernissa. Samoin rahoituspolitiikassa määritetään hyödyke- ja energiahintariskienhallinnan periaatteet.

Ympäristövaikutukset

Lentoasemien ylläpidosta ja lentoliikenteestä aiheutuu ympäristö vaikutuksia erityisesti kiitoteiden liukkaudentorjunnasta, lentoko neiden jäänpoistosta ja -estosta sekä lentokoneiden liikkumisesta ilmassa ja maassa. Finavia ohjaa muita toimijoita lentoasemilla palve lutason turvaamisen lisäksi turvallisuus- ja ympäristösyiden vuoksi.

Kiitoteiden liukkaudentorjunnassa Finavia käyttää ensisijaisesti mekaanisia keinoja ja sääolosuhteiden vaatiessa hyvin luonnossa hajoavia formiaatti- tai asetaattipohjaisia aineita. Lentokoneiden jäänpoistoon ja -estoon maahuolintayritykset käyttävät propyleeniglykolia, joka aiheuttaa vesistökuormitusta lisäämällä hapenkulutusta. Lentokoneet aiheuttavat päästöjä ja melua nousussa ja laskussa sekä rullatessaan maassa.

Lentoasemien pitäminen on ympäristönsuojelulain (86/2000, uusittu 527/2014) mukaista luvanvaraista toimintaa. Lentoasemia on asteittain luvitettu lain voimaantulon jälkeen ns. vanhoina toimintoina ja 18 Finavian ylläpitämälle lentoasemalle on myönnetty ympäristölupa. Vuoden 2016 lopussa lupaviranomaisten käsittelyssä oli Kokkola-Pietarsaaren ja Kajaanin lentoasemien lupahakemukset sekä Utin ja Maarianhaminan lupamääräysten tarkistamishakemukset. Tampere-Pirkkalan lentoaseman toiminnassa ei ole tapahtunut sellaisia muutoksia, että lupamääräyksiä olisi tarpeen tarkistaa. Helsinki-Malmin lentoaseman lupamääräysten tarkistamistarve raukesi Finavian osin vuoden 2016 lopussa Finavia luovuttua lentoaseman pitämisestä. Korkein hallinto-oikeus antoi joulukuussa 2016 päätöksensä Turun lentoaseman ympäristöluvasta tehtyjen valitusten johdosta. Vaasan hallinto-oikeus antoi helmikuussa 2016 päätöksen Jyväskylän lentoaseman muuttunutta toimintaa koskevasta ympäristöluvasta tehtyjen valitusten johdosta.

Helsinki-Vantaan lupapäätös (elokuu 2011) edellytti yöliikenteen toimintarajoitusten arvioimista Liikenteen turvallisuusvirastossa (Trafi) ilmailulain mukaisesti. Trafi antoi 21.10.2015 asiassa päätöksen, eikä asettanut rajoituksia. Päätöksestä valitettiin Helsingin hallinto-oikeuteen, joka hylkäisi valitukset joulukuussa 2016, mutta asiasta on valitettu vielä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Kesäkuussa 2016 tuli voimaan EU:n asetus suurten lentoasemien melunhallinnasta. Sen soveltamiseksi annettiin VnA 401/16 tasapainoisesta lähestymistavasta lentoaseman melunhallinnassa. Sen nojalla liikenne- ja viestintäministeriö asetti eri viranomaisten, Finavian ja lentoyhtiöiden työryhmän, jonka tehtävänä on välittää tietoja melunhallintatoimenpiteistä eri tahojen kesken.

Koko lentoliikennejärjestelmän hiilidioksidipäästöistä lentoasemien toiminnan osuus on noin viisi prosenttia. Finavia parantaa toimintansa energiatehokkuutta ja vähentää päästöjään. Helsinki-Vantaa ja Lapland Airports lentoasemat ovat tästä osoituksena saavuttaneet ACI-järjestön hiilidioksidipäästöjen vähentämisohjelman tason kaksi. Finavia päätti toimenpiteistä, joiden perusteella Helsinki-Vantaa saavuttaa ohjelman tason 3+. Tämä tarkoittaa, että vähennystoimenpiteiden jälkeen jäävät päästöt kompensoidaan hankkimalla päästövähennysyksiköitä kehittyvissä maissa toteutettavista hankkeista.

Lennonvarmistuspalvelujen tarjoajana Finavia parantaa myös lentoliikenteen ympäristötehokkuutta. Suomessa vuonna 2015 käyttöön otetulla vapaan reitityksen (FRA, Free Route Airspace) ilmatilalla on saavutettu joustavuutta ja tehokkuutta sen käyttöalueen ollessa hyvällä tasolla. FRA lyhentää lennettävän matkan piuutta ja pienentää päästöjä.

Finavia jatkoi työtä jäänpoistotoiminnan ympäristövaikutusten minimoimiseksi ohjaamalla käsittelyä tekeviä yrityksiä sekä tehostamalla propyleeniglykolinesteiden talteenkeräystä. Rovaniemellä testattiin imuriauton toimivuutta glykolivesien keräyksessä Lapin olosuhteissa. Testin perusteella on toistaiseksi luovuttu imuriauton hankinnasta Rovaniemelle. Sen sijaan liikennealueiden remontin yhteydessä toteutettiin hulevesien erillisviemäröinti kahdella lentokoneiden seisontapaikalla, joka mahdollistaa tulevaisuudessa glykolivesien talteenkeräyksen viemäröinnin kautta.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto antoi päätöksensä Helsinki-Vantaan lentoaseman hulevesien purkuluomana toimivan Kylmäojan kunnostustarveselvityksestä. Päätöksestä on valitettu Vaasan hallinto-oikeuteen. Muiden purkuluomien kunnostustarveselvitys valmistui alkuvuonna 2016 ja sitä täydennettiin elokuussa 2016. Helsinki-Vantaan kehitysohjelman myötä laajenevien liikennealueiden ja sen myötä lisääntyvien hulevesimäärien hallitsemiseksi ja tulvahaittojen vähentämiseksi toteutettiin Veromiehenkylänpuron yläjuoksulle kaksi tulvallasta alkuvuonna 2016.

Finavia tarkkailee lentoasemilla pinta- ja pohjavesien laatua. Jyväskylän lentoasemalla jatkettiin vuonna 2014 alkanutta uuden liukkaudentorjuntalaineen käyttökokeilua, minkä johdosta ympäristövaikutuksia seurataan tarkasti Keski-Suomen ELY-keskuksen hyväksymän ohjelman mukaisesti.

Strateginen suunta

Finavian tavoitteena on olla kannattava, arvostettu ja hyvin johdettu palveluyritys, joka on kaikissa toiminnoissaan parhaiden kansainvälisten toimijoiden joukossa ja joka luo edellytykset turvalliselle ja kilpailukykyiselle lentoliikenteelle Suomessa.

Finavia keskittyi vuonna 2016 strategiansa toteuttamisessa koko konsernin toiminnan tehokkuuden ja palvelutason parantamiseen. Toiminnan tehokkuus parani ja lentoasemien matkustajatyytyväisyys nousi. Finavia panostaa digitaalisiin palveluihin asiakaspalvelun parantamiseksi ja tehokkuuden lisäämiseksi. Palveluja kehitetään lentoaseman asiakkaan tarpeista ja sitä myöten parannetaan tuottoja. Matkustajapalveluissa toteutetuilla uudistuksilla mahdollistetaan tuleva kasvu.

Konsernin strategisena tavoitteena on, että Helsinki-Vantaan lentoaseman markkinaosuus vahvistuu Euroopan ja Aasian välisessä liikenteessä. Lisäksi tavoitteena on, että suorat yhteydet Eurooppaan kasvavat. Finavian palveluiden kysyntä on olennaisesti riippuvainen lentoliikenteen markkinakehityksestä ja Finavian kyvystä toteuttaa strategiaansa. Tässä on keskeisessä roolissa Finavian myynti- ja markkinointitoimenpiteiden onnistuminen.

Helsinki-Vantaan kehitysohjelmassa tavoitteena on kapasiteetin lisääminen siten, että lentoasema voi palvella nykyisen 17 miljoonan vuosittaisen matkustajan sijaan 20 miljoonaa matkustajaa vuosittain vuonna 2020.

Finavialle annettuna strategisena tehtävänä on yhtenäisen lentoasemaverkoston kehittäminen ja ylläpitäminen säännöllistä reittiliikennettä varten. Suomen lentoasemat ovat keskenään melko erilaisia volyymin, lentoyhtiöiden ja matkustajien tarpeiden näkö

kökulmasta. Suomessa lentoasemakapasiteettia on maakunnissa runsaasti mutta kysynnän vähäisyys estää liikenteen kehittymistä.

Lennonvarmistus liiketoiminnan keskeinen strateginen tavoite on kasvattaa kustannustehokkuutta ja kannattavuutta. Finavialle on lennonvarmistuksen kannalta strategisesti tärkeää kehittää lennonvarmistuksen toimintamalleja ja kustannustehokkuutta siten, että lennonvarmistusliiketoiminta on kilpailukykyisessä asemassa kilpailun myöhemmin mahdollisesti avautuessa.

Vuoden 2017 näkymät

Hyvän liikennekehityksen ennakoidaan jatkuvan vuonna 2017. Liikennekehitykseen vaikuttavia tekijöitä ovat yleisen taloudellisen kehityksen lisäksi mahdolliset turvallisuusuhat suosituissa matkailukohteissa sekä mahdollinen öljyn hinnan nousu.

Finavia varautuu siihen, että sen ylläpitämillä lentoasemilla lentoliikenteen kysynnän ja tarjonnan vaihtelut tulevat jatkumaan myös vuonna 2017. Lentoyhtiöt reagoivat kysynnän vaihteluun sopeuttamalla kapasiteettiaan nopeastikin ja tavoittelemalla mahdollisimman korkeita koneiden täyttöasteita.

Yhtiö ennakoi, että vuonna 2017 kasvu jatkuu kansainvälisessä liikenteessä ja ylittää hieman edellisen vuoden kasvun. Vuonna 2017 kotimaan lentoliikenteen matkustajamäärän odotetaan pysyvän edellisen vuoden tasolla. Lentoasemakohtaisissa matkustajamäärissä varaudutaan suuriin muutoksiin.

Helsinki-Vantaan kehitysohjelma etenee vuonna 2014 valmistuneen yleissuunnitelman mukaisesti. Vuonna 2017 kehitysohjelmassa keskitytään hankkeisiin liittyen vaihtoliikenteen kapasiteetin kasvattamiseen sekä matkustajille tarjottaviin palveluuudistuksiin. Verkoston perusparannusinvestoinnit jatkuvat vuoden 2017 aikana.

Yhtiö arvioi vuoden 2017 vertailukelpoisen liikevaihdon nykyisellä yhtiörakenteella olevan jonkin verran vuoden 2016 liikevaihtoa korkeamman. Kuitenkin toteutuessaan lennonvarmistusliiketoiminnan yhtiöittämisellä ja irtautumisella on merkittävä vaikutus liikevaihtoon. Liiketuloksen ilman kertaluonteisia eriä arvioidaan jäävän jonkin verran vuoden 2016 tasoa alhaisemmaksi johtuen pääosin investointien myötä kasvaneista poistoista.

Tilikauden jälkeiset tapahtumat

Finavian tytäryhtiö Lentoasemakiinteistöt Oyj jakautui 1.1.2017 kahdeksi yhtiöksi: LAK Real Estate Oyj:ksi ja Lentoasemakiinteistöt Oy:ksi. Jakautumisessa lentoaseman toiminnan kannalta strategiset ja LAK Real Estaten liiketoimintaan sopimattomat kiinteistöt siirrettiin uuteen Lentoasemakiinteistöt Oy:öön. Tehty jakautuminen selkiyttää Lentoasemakiinteistöjen liiketoimintaa jatkavan LAK Real Estaten roolia kiinteistöliiketoimintaan keskittyvänä yhtiönä.

12.1.2017 Liikenne- ja viestintäministeriö tiedotti Finavian omistajaohjauksen siirtyvän 1.4.2017 valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosaston vastuulle. Siirron taustalla on valtioneuvoston toukokuussa 2016 tekemä periaatepäätös omistajapolitiikasta.

Helsinki-Malmin lentoasema siirtyi Helsingin kaupungin hallintaan 1.1.2017.

Finavia jatkaa lennonvarmistusliiketoiminnan yhtiöittämisen ja Finavia-konsernista irrottamisen valmistelua.

Hallituksen esitys voittovarojen käytöstä

Emoyhtiön jakokelpoiset varat tilinpäätöksessä 31.12.2016 olivat 316 547 949,42 euroa, josta tilikauden voitto oli 28 268 540,67 euroa.

Hallitus esittää varsinaiselle yhtiökokoukselle, että osinkoa ei jaeta ja tilikauden voitto 28 268 540,67 euroa siirretään kertyneiden voittovarojen tilille.

Selvitys hallinnointi- ja ohjausjärjestelmästä sekä palkka- ja palkkioselvitys julkaistaan hallituksen toimintakertomuksesta erillisinä yhtiön internet–sivuilla www.finavia.fi

Vantaalla 9.3.2017

Finavia Oyj
Hallitus

Tilinpäätös

Tuloslaskelma 14

Tase 15

Rahoituslaskelma 17

Tilinpäätöksen liitetiedot 18
1. Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet 18
2. Liikevaihto liiketoiminta-alueittain 20
3. Liiketoiminnan muut tuotot 20
4. Johdon palkat ja palkkiot 20
5. Finavia-konsernin palveluksessa oleva henkilökunta 20
6. Tilintarkastajan palkkiot 20
7. Pakollisen varauksen muutos tuloslaskelmassa 20
8. Rahoitustuotot ja -kulut 21
9. Tuloverot 21
10. Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet sekä poistot 21
11. Muut osakkeet ja osuudet 24
12. Konserniyritykset 24
13. Pitkäaikaiset saamiset 24
14. Laskennalliset verosaamiset 24
15. Saamiset saman konsernin tytäryhtiöiltä 25
16. Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät 25
17. Oman pääoman erien lisäykset ja vähennykset 25
18. Varaukset 26
19. Pitkäaikainen vieras pääoma 26
20. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät 26
21. Laskennallinen verovelka 26
22. Saadut ennakot 26
23. Velat saman konsernin tytäryhtiöille 27
24. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät 27
25. Annetut takaukset, pantit ja vastuut 27

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitukset 29

Tilintarkastuskertomus 30

Tunnuslukujen laskentakaavat 32

Tuloslaskelma 1.1.2016–31.12.2016

1000 euroa	Konserni 2016	Konserni 2015	Finavia Oyj 2016	Finavia Oyj 2015
Liikevaihto	380 886	353 085	327 274	311 350
Liiketoiminnan muut tuotot	3 666	16 138	3 570	10 867
Materiaalit ja palvelut				
Aineet ja tarvikkeet				
Ostot tilikauden aikana	27 769	25 813	24 962	24 196
Varastojen lisäys (-) vähennys (+)	444	52	445	91
Ulkopuoliset palvelut	48 579	40 080	64 942	58 043
	76 792	65 946	90 348	82 330
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	122 195	118 051	85 265	84 564
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	21 736	21 004	14 944	14 908
Muut henkilösivukulut	7 344	6 388	4 948	4 526
	151 275	145 443	105 157	103 997
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset				
Rakennukset ja rakennelmat	23 528	18 025	18 254	14 860
Koneet ja kalusto	19 799	17 135	18 448	16 175
Muut aineelliset hyödykkeet	16 079	15 050	16 054	15 035
Aineettomat oikeudet	1 006	805	916	785
Muut pitkävaikutteiset menot	398	314	11	11
	60 811	51 329	53 682	46 865
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä	4 037	0	4 037	0
	64 848	51 329	57 719	46 865
Liiketoiminnan muut kulut	49 321	50 220	44 909	45 689
Liikevoitto	42 317	56 337	32 710	43 337
Rahoitustuotot ja -kulut				
Osuus osakkuusyritysten voitosta (tappiosta)	0	11		
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista	50	63		
Muut korko- ja rahoitustuotot	158	232	313	281
Johdannaisten markkina-arvon muutokset	722	27 558	493	27 558
Korkokulut ja muut rahoituskulut	9 161	34 316	8 232	33 423
	-9 675	-6 453	-8 412	-5 584
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	32 642	49 884	24 297	37 753
Tilinpäätössiirrot				
Poistoeron muutos			3 029	5 931
Tuloverot				
Tilikauden ja aikaisempien tilikausien verot	3 491	1 976		
Tilikauden verot			2 186	0
Edellisten tilikausien verot			3	43
Laskennalliset verot	883	7 928		
	-4 374	-9 904	-2 183	-43
Tilikauden voitto	28 269	39 979	19 085	31 779

Tase 31.12.2016

VASTAAVAA

1000 euroa	Konserni 2016	Konserni 2015	Finavia Oyj 2016	Finavia Oyj 2015
Pysyvät vastaavat				
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet	4 417	2 559	4 059	2 143
Muut pitkävaikutteiset menot	2 518	2 916	176	186
	6 934	5 475	4 235	2 329
Aineelliset hyödykkeet				
Maa- ja vesialueet	50 528	49 500	43 150	43 622
Rakennukset ja rakennelmat	395 594	350 074	259 422	209 565
Koneet ja kalusto	119 259	108 997	109 573	102 074
Muut aineelliset hyödykkeet	225 915	190 216	225 187	189 578
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	95 255	72 172	93 363	70 752
	886 552	770 959	730 695	615 591
Sijoitukset				
Osuudet osakkuusyrityksissä	8	8		
Osuudet saman konsernin yrityksissä			9 323	9 323
Muut sijoitukset	341	341		
Muut osakkeet ja osuudet			332	332
	349	349	9 655	9 655
Pysyvät vastaavat yhteensä	893 835	776 783	744 585	627 575

1000 euroa	Konserni 2016	Konserni 2015	Finavia Oyj 2016	Finavia Oyj 2015
Vaihtuvat vastaavat				
Vaihto-omaisuus				
Aineet ja tarvikkeet	20 445	24 485	17 793	22 283
Valmiit tuotteet/tavarat	27	24	27	24
	20 473	25 509	18 821	23 307
Pitkäaikaiset saamiset				
Siirtosaamiset	84	7	84	7
Saamiset saman konsernin yrityksiltä			150 120	157 790
Laskennallinen verosaaminen	10 985	10 748		
	11 069	10 756	150 204	157 797
Lyhytaikaiset saamiset				
Myyntisaamiset	38 631	32 377	30 808	25 316
Saamiset saman konsernin yrityksiltä			37 169	37 126
Muut saamiset	9 397	7 305	9 384	7 293
Siirtosaamiset	8 576	11 664	7 850	11 050
	56 604	51 345	85 212	80 786
Rahoitusarvopaperit				
Muut arvopaperit		30 000	0	30 000
Rahat ja pankkisaamiset	37 309	96 726	26 464	88 784
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	107 055	164 336	128 600	190 674
Vastaavaa yhteensä	1 000 890	941 119	873 185	818 250

VASTATTAVAA

1000 euroa	Konserni 2016	Konserni 2015	Finavia Oyj 2016	Finavia Oyj 2015
Oma pääoma				
Osakepääoma	185 000	185 000	185 000	185 000
Muut rahastot				
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	286 635	288 503	286 635	288 503
Käyvän arvon rahasto	29 443	27 950	29 375	27 100
Edellisten tilikausien voitto	118 232	82 856	40 202	13 026
Tilikauden voitto	28 269	39 979	19 085	31 779
	588 694	568 388	501 548	491 208
Tilinpäätössiirtojen kertymä				
Poistoero			49 320	46 290
Pakolliset varaukset				
Muut pakolliset varaukset	20 997	22 227	20 997	22 227

1000 euroa	Konserni 2016	Konserni 2015	Finavia Oyj 2016	Finavia Oyj 2015
Vieras pääoma				
Pitkäaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta	206 341	221 535	150 530	157 943
Siirtovelat	35 829	27 616	33 629	26 766
Laskennallinen verovelka	13 338	12 219		
	255 508	261 370	184 159	184 709
Lyhytaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta	59 194	19 236	51 443	14 766
Saadut ennakot	1 170	1 297	419	487
Velat saman konsernin yrityksille			3 221	2 305
Ostovelat	32 399	24 017	29 819	21 800
Muut velat	7 957	8 594	6 114	6 103
Siirtovelat	34 972	35 990	26 176	28 355
	135 692	89 134	117 151	73 815
Vastattavaa yhteensä	1 000 890	941 119	873 185	818 250

Rahoituslaskelma

1000 euroa	Konserni 2016	Konserni 2015	Finavia Oyj 2016	Finavia Oyj 2015
Liiketoiminnan rahavirta				
Myynnistä saadut maksut	377 728	351 128	323 590	313 274
Maksut liiketoiminnan kuluista	-271 966	-268 198	-236 689	-242 143
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	105 763	82 929	86 901	71 130
Maksetut korot ja rahoituskulut	-8 539	-5 426	-7 568	-4 477
Saadut korot liiketoiminnasta	154	232	311	274
Saadut osingot	50	63	0	0
Muut rahoituserät liiketoiminnasta	606	491	605	491
Maksetut välittömät verot	-831	-2 161	-2 776	-1 199
Liiketoiminnan rahavirta	97 653	75 146	81 825	65 237
Investointien rahavirta				
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-182 241	-150 869	-175 147	-122 735
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	2 602	657	2 552	1 334
Ostetut tytäryhtiöosakkeet	-592	-13 730	0	0
Investoinnit muihin sijoituksiin	0	0	0	0
Luovutustulot muista sijoituksista	0	0	0	0
Investointien rahavirta	-180 232	-163 026	-172 595	-121 402

1000 euroa	Konserni 2016	Konserni 2015	Finavia Oyj 2016	Finavia Oyj 2015
Rahoituksen rahavirta				
Maksullinen oman pääoman lisäys	0	170 000	0	170 000
Myönnetyt lainat tytäryhtiöille			0	-36 000
Lainasaamisten takaisinmaksut			770	770
Lyhytaikaisten lainojen nostot	340 000		340 248	0
Pitkäaikaisten lainojen nostot	100 000	0	100 000	0
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-19 236	-18 445	-14 766	-14 766
Ei suojaavien korkojohdannaisten purkukustannukset	0	-28 266	0	-28 266
Maksettu voitontuloutus/ pääomanpalautus	-46 603	-753	-46 603	-753
Saadut ja maksetut konserniavustukset			0	0
Rahoituksen rahavirta	20 161	122 537	25 449	90 986
Rahavarojen muutos	-62 417	34 657	-65 320	34 821
Rahavarat 1.1.	99 726	63 965	91 784	56 963
Ostettujen ja fuusioitujen yhtiöiden rahavarat	0	1 105	0	0
Myytyjen tytäryhtiöiden rahavarat	0	0	0	0
Rahavarat 31.12.	37 309	99 726	26 464	91 784
Yritysjärjestelyissä tulleet rahavarat				

Tilinpäätöksen liitetiedot

1. Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Finavia Oyj on suomalainen julkinen osakeyhtiö, jonka kotipaikka on Vantaa. Suomen valtio omistaa koko osakekannan. Vantaan lisäksi liiketoimintaa on 21 lentoasemalla ympäri Suomen.

Finavia-konserni tuottaa lentoliikenteen palveluja ja sen liiketoiminta-alueita ovat Helsinki-Vantaan lentoasema, lennonvarmistus, lentoasemaverkosto sekä tytäryhtiöinä toimivat Airpro ja kiinteistöliiketoimintaa harjoittava Lentoasemakiinteistöt Oyj.

Tilinpäätös on laadittu suomalaisen kirjanpitostandardin (FAS) mukaan.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki konserniyhtiöt. Osakkuusyritys Taxi Point Oy on jätetty huomioimatta sen epäoleellisen vaikutuksen takia konsernin omaan pääomaan. Tarkemmat tiedot konserniyhtiöistä löytyvät taseen liitetiedoista kohdasta 12.

Konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat ja realisoitumattomat katteet sekä sisäinen voitonjako on eliminoitu. Keskinäinen osakkeenomistus on eliminoitu hankintamenomenetelmällä. Tilikauden aikana hankitut tytäryhtiöt sisällytetään konsernitilinpäätökseen siitä hetkestä alkaen, kun konserni on saanut määräysvallan.

Tuloutusperiaatteet

Finavia-konsernin liikevaihto muodostuu pääosin lentoliikenteelle myydyistä palveluista, kiinteistöjen vuokratuotoista sekä pysäköintituotoista. Palvelusta syntyneet tuotot kohdistetaan sille kuukaudelle, jolloin palvelu on annettu ja vuokratuotot jaksotetaan vuokrakaudelle. Myydyt palvelut myös laskutetaan vähintään kuukausittain. Asiakasrahoitusta ei ole.

Ulkomaanrahan määräiset tapahtumat

Finavia-konsernin laskutus tehdään euromääräisenä. Ulkomaanrahan määräiset ostot kirjataan tapahtumapäivän kurssiin (ostolaskun kirjaus järjestelmään) ja maksun yhteydessä syntynyt kurssivoitto tai -tappio käsitellään ostojen oikaisueränä.

Suurimpia valuuttaostoja on suojattu valuuttatermiinein. Valuuttasuojauksen kurssivoitot tai -tappiot on kirjattu samoin kuin alla oleva osto.

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet

Pysyvät vastaavat on aktivoitu välittömään hankintamenoon. Saadut avustukset on kirjattu hankintamenon vähennykseksi. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu konsernissa yhdenmukaisin perusteella. Poistot on tehty kohteen käyttöönottokuukaudesta alkaen.

Vaihto-omaisuuden hankintameno on määritetty painotetun keskihinnan menetelmää käyttäen.

Rahoitusomaisuusarvopapereihin sisältyvät arvopaperit on arvostettu hankintamenoon tai sitä alempaan markkinahintaan. Konsernin johdannaiset sisältävät valuuttatermiinejä, sähkötermiinejä sekä koronvaihtosopimuksia.

KILA antoi uuden lausunnon johdannaisten kirjaamisesta joulukuussa 2016 (1963/2016). Tämän johdosta konsernissa muutettiin suojaavien johdannaisten kirjaustapaa: johdannaisten käypä arvo on kirjattu taseen lyhyt- tai pitkäaikaisiin siirtosaamisiin tai -velkoihin sekä oman pääoman käyvän arvon rahastoon. Vastaava muutos on tehty myös sekä emoyhtiön että konsernin vertailulukuihin vuodelle 2015. Suojausten tehoton osuus on kirjattu tuloslaskelman rahoituseriin.

Alla yhteenveto vertailutietojen muutoksista:

Tase 2015	Konserni		Finavia Oyj	
1000 euroa	Alkuperäinen tase	Oikaistut luvut	Alkuperäinen tase	Oikaistut luvut
Vastaavaa				
Saamiset				
Pitkäaikaiset				
Siirtosaamiset		7		7
Laskennallinen verosaatava	5 156	10 748		
Lyhytaikaiset				
Siirtosaamiset	116 661	116 664	110 48	110 50
Vastaavaa yhteensä	935 517	941 119	818 240	818 250
Vastattavaa				
Oma pääoma				
Käyvän arvonrahasto		27 950		27 100
Edellisten vuosien voittovarat	765 11	828 56	130 026	130 26
Tilikauden voitto	40 735	39 979	31 779	31 779
Pitkäaikaiset velat				
Siirtovelat		27 616		26 766
Laskennallinen verovelka	12 217	12 219		
Lyhytaikaiset velat				
Siirtovelat	356 46	359 90	280 11	283 55
Vastattavaa yhteensä	935 517	941 119	818 240	818 250

Yhteenveto konsernin johdannaisista ja niiden käyvistä arvoista sekä suojauslaskennasta on liitetie doissa kohdassa 25.

Varaukset

Lentoasema- ja lennonvarmistusliiketoimintaan liittyy viranomaismääräyksiä, joista etenkin turval lisuuteen liittyvät määräykset ja lentoasemien ympäristöluvat edellyttävät yhtiöltä toimenpiteitä. Näistä on kirjattu pakollisia varauksia.

Vieraan pääoman menot

Vieraan pääoman menot kirjataan kuluksi sillä tilikaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Korkojoh dannaisten korkokulut ja tuotot on kohdistettu lainojen korkokuluihin.

Tuloverot

Finavian osuus (67,5 milj. euroa) Kehäradan rakentamiskustannuksista voidaan vähentää tuloverotuk sessa 10 vuoden tasapoistoin maksuvuodesta alkaen. Kehäradan maksuosuuksia on maksettu vuo sina 2010–2016. Tuloslaskelmassa maksuosuudet on kirjattu kuluksi vuosina 2009 ja 2011.

Tilinpäätössiirroista (poistoero) laskettu verovelka on esitetty omana eränään. Pakollisista varauk sista ja johdannaisten kirjatusta markkina-arvosta on laskettu laskennallinen verosaaminen tai vero velka. Laskennalliset verot on esitetty vain konsernin taseessa ja tuloslaskelmassa.

Konserniyhtiöillä ei ole liiketoimintaa eikä maksettavia veroja muualla kuin Suomessa.

Tuloslaskelman liitetiedot

2. Liikevaihto liiketoiminta-alueittain

milj. euroa	Konserni 2016	Konserni 2015	muutos%
Helsinki airport	210,0	195,2	7,6
Lennonvarmistusliiketoiminta	67,5	66,7	1,2
Lentoasemaverkosto	44,5	43,9	1,2
Airpro liiketoiminta	63,9	55,4	15,3
Kiinteistöliiketoiminta	23,3	17,3	34,2
Eliminoinnit	-28,2	-25,4	11,1
Konserni yhteensä	380,9	353,1	7,9

3. Liiketoiminnan muut tuotot

1000 euroa	Konserni 2016	Konserni 2015	Finavia Oyj 2016	Finavia Oyj 2015
Maa-alueiden ja kiinteistöjen myyntivoitot	18 776	14 558	18 776	9 743
Muun käyttöomaisuuden myyntivoitot	66	50	47	35
Metsä- ja maatalouden tuotot	717	785	717	785
Muut tuotot	1 107	795	930	304
	36 666	16 188	35 570	10 867

Vuoden 2015 maa-alueiden ja kiinteistöjen myyntivoitot ovat syntyneet pääosin Malmin lentoaseman kiinteistöjen myynnistä (9,6 milj. euroa).

4. Johdon palkat ja palkkiot

1000 euroa	Konserni 2016	Konserni 2015	Finavia Oyj 2016	Finavia Oyj 2015
Toimitusjohtaja ja sijainen	774	756	420	420
Hallituksen jäsenet	142	177	142	177

5. Finavia-konsernin palveluksessa oleva henkilökunta

	Konserni 2016	Konserni 2015	Finavia Oyj 2016	Finavia Oyj 2015
Henkilöstö keskimäärin (htv)	2 394	2 317	1 405	1 406
Henkilöstö vuoden lopussa	2 995	2 963	1 570	1 605
Vakinaisia	2 371	2 322	1 314	1 344
Määräaikaisia	624	644	256	261

Määräaikaisessa henkilökunnassa ovat mukana myös tarvittaessa töihin kutsuttavat, sekä emoyhtiössä että konsernissa.

6. Tilintarkastajan palkkiot

1000 euroa	Konserni 2016	Konserni 2015	Finavia Oyj 2016	Finavia Oyj 2015
Ernst & Young Oy				
Tilintarkastuspalkkiot	89	59	71	52
Todistukset ja lausunnot	3	4	3	4
Veroneuvonta	9	4	9	4
Muut palvelut	32	18	30	18

7. Pakollisen varauksen muutos tuloslaskelmassa

1000 euroa	Konserni 2016	Konserni 2015	Finavia Oyj 2016	Finavia Oyj 2015
Henkilöstökulut	0	355	0	355
Liiketoiminnan muut kulut	1 545	4 991	1 545	4 991

Suurimpana eränä pakollisissa varauksissa ovat lentoasemien ympäristölupiin liittyvät varaukset. Vuonna 2016 varauksen muutos tuloslaskelmassa oli 1,4 milj. euroa (-5). Pakollisiin varauksiin liittyviä töitä on tehty vuoden aikana 2,5 milj. euron edestä. Nämä kustannukset on kirjattu suoraan varausta vastaan tasetilille, joten tältä osin varauksen muutos ei näy tuloslaskelmassa.

8. Rahoitustuotot ja -kulut

1000 euroa	Konserni 2016	Konserni 2015	Finavia Oyj 2016	Finavia Oyj 2015
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta		11		
Osinkotuotot				
Osakkuusyrityksiltä	50	62		
Muut korko- ja rahoitustuotot				
Saman kornsernin yrityksiltä			194	133
Muilta	158	232	118	148
Johdannaisten markkina-arvojen muutokset	493	27 558	493	27 558
Korkokulut ja muut rahoituskulut				
Muille	-9 161	-34 316	-8 232	-33 423
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-9 445	-6 453	-8 412	-5 584

Korkokuluihin sisältyy ei-suojaavien korkojohdannaisten purkukustannuksia 28 266 000 euroa vuonna 2015. Viimeiset ei-suojaavat korkojohdannaiset (swaptiot) erääntyivät vuonna 2016.

9. Tuloverot

1000 euroa	Konserni 2016	Konserni 2015	Finavia Oyj 2016	Finavia Oyj 2015
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta	-3 547	-18 857	-2 186	0
Tuloverot aiemmilta tilikausilta	57	19	3	43
Laskennallisen verosaatavan muutos	237	6 183		
Laskennallisen verovelan muutos	-1 120	-1 746		
Tuloverot yhteensä	-4 374	-9 904	-2 183	-43

Pakollisista varauksista sekä sähkö- ja korkojohdannaisten markkina-arvostuksesta on kirjattu laskennallinen verosaaminen tai verovelka. Tilinpäätössiirroista on syntynyt laskennallinen verovelka.

Taseen liitetiedot

10. Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet sekä poistot

Pitoajat ovat seuraavat	Vuotta	
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	5	Tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot	5 –20	Tasapoisto
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	20–40	Tasapoisto
Lyhytaikaiset rakenteet ja rakennelmat	5–20	Tasapoisto
Koneet ja kalusto	3–20	Tasapoisto
Maarakenteet	10–40	Tasapoisto

Maa- ja vesialueita ei poisteta.

Kehittämishankkeeseen liittyen (Helsinki Airport) vuonna 2016 tehtiin lisäpoistoja yhteensä 1 106 662,40 euroa. Vuonna 2015 lisäpoistoja tehtiin yhteensä 2 253 153,25 euroa, suurimpina erinä kiitotie 1:n peruskorjaukseen (Helsinki Airport) liittyvät alaskirjaukset 978 193,44 euroa.

Lennonvarmistusliiketoiminnan yhtiöittämiseen liittyen käyttöomaisuudesta tehtiin arvonalennuksia yhteensä 4 037 155,44 euron arvosta vuoden 2016 tilinpäätöksessä.

Koyj Lentäjäntie 1 muuttui osakkuusyhtiöstä tytäryhtiöksi, kun Lentoasemakiinteistöt Oyj osti loput yhtiön osakkeet Finnairilta ja Finnairin eläkesäätiöltä marraskuussa 2015. Kaupassa syntyi konserniaktiivaa 14 856 364,51 euroa, mikä on kohdistettu rakennuksiin ja tullaan poistamaan 19 vuodessa. Jo vuonna 2011 rakennuksiin on kohdistettu liikearvoa 14 486 39,61 euroa, mikä poistetaan 28 vuodessa. Poistoaika on sama kuin fuusioidun Koyj Lentäjäntie 3:n rakennuksen jäljellä oleva poistoaika.

Investointeihin saadut avustukset
Lennonvarmistuksen investointiprojekteihin saatiin vuonna 2016 EU:lta tukea 1 029 246 euroa. Lisäksi Helsinki-Vantaan lentoaseman matkakeskuksen suunnittelua varten on saatu 260 000 euroa. Tampere-Pirkkalan terminaali 2:n kehittämiseen saatiin tukea Liikenne- ja viestintäministeriöltä 903 175 euroa ja alueen kunnilta ja kaupungeilta samoin 903 175 euroa vuosina 2014–2015.

Muutokset tase-erissä 1000 euroa	Konserni 2016	Konserni 2015	Finavia Oyj 2016	Finavia Oyj 2015
Aineettomat oikeudet				
Hankintameno 1.1.	138 873	136 600	133 381	134 495
+ Lisäykset	0	0	0	0
+ Siirrot erien välillä	2 871	851	2 839	464
- Vähennykset tilikaudella	-1 058	-578	-1 058	-578
Hankintameno 31.12.	150 686	138 873	135 162	133 381
Kertyneet suunnitelman mukaiset poistot 1.1.	-113 315	-110 388	-112 238	-110 332
Vähennysten kertyneet poistot	1 051	578	1 051	578
Tilikauden poistot	-1 006	-805	-916	-785
Kertyneet suunnitelman mukaiset poistot 31.12.	-113 270	-113 315	-112 103	-112 238
Kirjanpitoarvo 31.12.	37 417	25 559	23 059	21 143
Muut pitkävaikutteiset menot				
Hankintameno 1.1.	38 389	41 134	216	380
+ Siirrot erien välillä	0	295	0	0
- Vähennykset tilikaudella	0	-5 039	0	-164
Hankintameno 31.12.	38 389	36 389	216	216
Kertyneet poistot 1.1.	-9 973	-8 823	-30	-182
Vähennysten kertyneet poistot	0	164	0	164
Tilikauden poistot	-3 398	-3 314	-11	-11
Kertyneet suunnitelman mukaiset poistot 31.12.	-13 372	-9 973	-41	-30
Kirjanpitoarvo 31.12.	25 018	29 416	176	186

Muutokset tase-erissä 1000 euroa	Konserni 2016	Konserni 2015	Finavia Oyj 2016	Finavia Oyj 2015
Maa- ja vesialueet				
Hankintameno 1.1.	45 577	43 555	42 860	43 131
+ Lisäykset tilikaudella	1 635	3 517	135	37
- Vähennykset tilikaudella	-607	-1 494	-607	-308
Hankintameno 31.12.	46 605	45 577	42 388	42 860
Kiinteistöjen liittymismaksut				
Hankintameno 1.1.	3 922	3 199	762	762
+ Lisäykset tilikaudella	0	723	0	0
- Vähennykset tilikaudella	0	0	0	0
Hankintameno 31.12.	3 922	3 922	762	762
Maa- ja vesialueet yhteensä	50 528	49 500	43 150	43 622
Rakennukset ja rakennelmat				
Hankintameno 1.1.	720 931	642 196	552 490	531 135
+ Lisäykset tilikaudella	0	57 113	0	0
+ Siirrot erien välillä	69 048	23 286	68 112	22 688
- Vähennykset tilikaudella	-4 241	-1 664	-4 241	-1 333
Hankintameno 31.12.	785 737	720 931	616 360	552 490
Kertyneet suunnitelman mukaiset poistot 1.1.	-370 856	-354 167	-342 925	-329 397
Vähennysten kertyneet poistot	4 241	1 335	4 241	1 333
Tilikauden poistot	-23 528	-18 025	-18 254	-14 860
Kertyneet suunnitelman mukaiset poistot 31.12.	-390 143	-370 856	-356 938	-342 925
Kirjanpitoarvo 31.12.	395 594	350 074	259 422	209 565

Muutokset tase-erissä 1000 euroa	Konserni 2016	Konserni 2015	Finavia Oyj 2016	Finavia Oyj 2015
Koneet ja kalusto				
Hankintameno 1.1.	447 128	428 226	433 176	417 519
+ Lisäykset tilikaudella	0	513	0	0
+ Siirrot erien välillä	34 168	29 309	30 022	26 374
- Vähennykset tilikaudella	-35 532	-10 920	-35 437	-10 717
Hankintameno 31.12.	445 764	447 128	427 762	433 176
Kertyneet poistot 1.1.	-338 131	-331 809	-331 102	-325 563
Vähennysten kertyneet poistot	35 462	10 814	35 398	10 636
Tilikauden poistot	-23 836	-17 135	-22 485	-16 175
Kertyneet sumu poistot 31.12.	-326 505	-338 131	-318 189	-331 102
Kirjanpitoarvo 31.12.	119 259	108 997	109 573	102 074
Maarakenteet				
Hankintameno 1.1.	517 381	488 032	516 656	487 538
+ Lisäykset tilikaudella	0	231	0	0
+ Siirrot erien välillä	51 936	29 305	51 820	29 305
- Vähennykset tilikaudella	-17 860	-187	-17 860	-187
Hankintameno 31.12.	551 457	517 381	550 616	516 656
Kertyneet poistot 1.1.	-327 165	-312 302	-327 078	-312 230
Vähennysten kertyneet poistot	17 702	187	17 702	187
Tilikauden poistot	-16 079	-15 050	-16 054	-15 035
Kertyneet sumu poistot 31.12.	-325 542	-327 165	-325 429	-327 078
Kirjanpitoarvo 31.12.	225 915	190 216	225 187	189 578

Muutokset tase-erissä 1000 euroa	Konserni 2016	Konserni 2015	Finavia Oyj 2016	Finavia Oyj 2015
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat				
Hankintameno 1.1.	72 172	29 426	70 752	29 141
+ Lisäykset tilikaudella	183 736	126 200	177 802	121 441
- Vähennykset	-2 399	-10 000	-2 399	-10 000
- Siirrot erien välillä	-158 253	-82 454	-152 793	-78 830
Hankintameno 31.12.	95 255	72 172	93 363	70 752
Osakkeet ja osuudet (tytäryhtiöt ja muut osakkeet)				
Hankintameno 1.1.	349	1 183	9 655	9 655
+ Lisäykset tilikaudella	0	0	0	0
- Vähennykset tilikaudella	0	-834	0	0
Hankintameno 31.12.	349	349	9 655	9 655
Yhteensä				
Hankintameno 1.1.	1 825 223	1 653 551	1 639 948	1 532 756
+ Lisäykset tilikaudella	185 371	188 298	177 937	121 478
Siirrot erien välillä	231	592	0	0
- Vähennykset tilikaudella	-61 697	-17 217	-61 602	-14 286
Hankintameno 31.12.	1 948 666	1 825 223	1 756 283	1 639 948
Kertyneet poistot 1.1.	-1 048 440	-1 010 189	-1 012 372	-978 405
Vähennysten kertyneet poistot	58 457	13 078	58 393	12 898
Tilikauden poistot	-64 848	-51 329	-57 719	-46 865
Kertyneet sumu poistot 31.12	-1 054 831	-1 048 440	-1 011 699	-1 012 372
Kirjanpitoarvo 31.12.	893 835	776 783	744 585	627 575

11. Muut osakkeet ja osuudet

1000 euroa	Osakkeet konserni-yhtiöt	Osakkeet osakkuus-yhtiöt	Muut osakkeet ja osuudet	Muut sijoitukset
Konserni				
Hankintameno 1.1.		8	341	0
+ Lisäykset tilikaudella		0	0	0
Siirrot erien välillä				
Vähennykset tilikaudella		0	0	0
Hankintameno 31.12.	0	8	341	0
Emoyhtiö				
Hankintameno 1.1.	9 323		332	0
+ Lisäykset tilikaudella	0		0	0
Vähennykset tilikaudella	0		0	0
Hankintameno 31.12.	9 323	0	332	0

12. Konserniyritykset

	Konsernin omistus-osuus-%	Emoyhtiön omistus-osuus-%
Airpro Oy, Vantaa	100,0	100,0
RTG Ground Handling Oy, Vantaa	100,0	0,0
Lentoasemakiinteistöt Oyj, Vantaa	100,0	100,0
Kiinteistö Oyj Lentäjäntie 1, Vantaa	100,0	0,0
Skyhow Oy, Vantaa	100,0	100,0
Happy Landings Finland Oy, Vantaa	100,0	100,0
Safranum Oy, Vantaa	100,0	0,0

euroa	Taseen loppu-summa	Oma pääoma 31.12.2016	Liikevaihto	Tilikauden voitto/tappio
Airpro Oy, Vantaa	22 205 546,22	9 748 967,76	54 458 234,74	1 313 881,06
RTG Ground Handling Oy	2 978 187,41	382 133,22	1 121 609,67	160 37,57
Lentoasemakiinteistöt Oyj, Vantaa	148 345 754,66	35 179 050,09	22 903 075,17	4 342 466,63
Kiinteistö Oy Lentäjäntie 1, Vantaa	24 304 725,20	6 420 348,86	1 505 171,03	80 131,56
Skyhow Oy, Vantaa	48 709,23	48 709,23	0,00	98,66
Happy Landings Finland Oy, Vantaa	2 493,00	2 493,00		
Safranum Oy, Vantaa	2 493,00	2 493,00		

osuudet osakkuusyrityksissä	Konsernin omistus-osuus-%	Emoyhtiön omistus-osuus-%	Oma pääoma 31.12.2016 euroina	Tilikauden voitto/ tappio euroina
Taxi Point Oy, Vantaa	25,0	0,0	1 069 456,98	262 074,19

13. Pitkäaikaiset saamiset

1000 euroa	Konserni 2016	Konserni 2015	Finavia Oyj 2016	Finavia Oyj 2015
Suojaavien johdannaisten markkina-arvo	84	7	84	7
Sopimusten eräpäivä 2018 tai myöhemmin				

14. Laskennalliset verosaamiset

1000 euroa	Konserni 2016	Konserni 2015	Finavia Oyj 2016	Finavia Oyj 2015
Pitkäaikaiset				
Jaksotuseroista ja väliaikaisista eroista	10 985	10 748	0	0

Pakollisista varauksista sekä korko- ja sähköjohdannaisten markkina-arvostuksesta on kirjattu laskennallinen verosaaminen.

15. Saamiset saman konsernin tytäryhtiöiltä

1000 euroa	Finavia Oyj 2016	Finavia Oyj 2015
Myyntisaamiset	381	334
Lainasaamiset		
Pitkäaikaiset	150 020	157 790
Lyhytaikaiset	36 770	36 770
Siirtosaamiset	18	22
Tilikauden lopussa	52 189	52 916

Lainasaamisissa on mukana 4,2 milj. euron pääomalaina konsernin tytäryhtiölle RTG Ground Handling Oy:lle. Lainasta perittävä korko on 10 vuoden euro swap -korko, joka tarkistetaan lyhennystä edeltävänä päivänä. Marginaalia ei peritä. Lainapääomalle ei kerry korkoa niiltä tilikausilta, joilta vahvistettava tilinpäätös ei osoita voitonjakokelpoisia varoja. Lainan pääoma ja korko saadaan maksaa yhtiön selvitystilassa tai konkurssissa vain kaikkia muita velkojia huonommalla etuoikeudella. Pääoma saadaan palauttaa ja korkoa maksaa vain siltä osin, kuin yhtiön vapaan oman pääoman ja kaikkien pääomalainojen määrä maksuhetkellä ylittää yhtiön viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistettavan tai sitä uudempaan tilinpäätökseen sisältyvän taseen mukaisen tappion määrän. Pääoman tai koron maksamisesta Finavia tai tytäryhtiö eivät anna vakuutta.

16. Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

1000 euroa	Konserni 2016	Konserni 2015	Finavia Oyj 2016	Finavia Oyj 2015
Vuokrasaamiset	1 193	1 788	999	1 625
Navigaatiomaksujaksotus (Eurocontrol)	3 627	3 323	3 627	3 323
Työterveyshuollon saamiset (KELA)	656	675	316	319
TyEL-maksusaamiset	192	418	98	418
Korkosaamiset	4	0	4	0
Verosaatava (EVL)	3	3 166	0	3 166
Muut	2 901	2 294	2 806	2 199
Tilikauden lopussa	8 576	11 664	7 850	11 050

17. Oman pääoman erien lisäykset ja vähennykset

1000 euroa	Konserni 2016	Konserni 2015	Finavia Oyj 2016	Finavia Oyj 2015
Osakepääoma				
Tilikauden alussa	185 000	185 000	185 000	185 000
Tilikauden lopussa	185 000	185 000	185 000	185 000
Muut rahastot				
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	288 503	290 608	288 503	290 608
Vähennykset	-1 868	-2 105	-1 868	-2 105
Tilikauden lopussa	286 635	288 503	286 635	288 503
Käyvän arvon rahasto	-27 950	-31 726	-27 100	-30 385
Muutokset	3 492	3 776	2 274	3 285
Tilikauden lopussa	-29 443	-27 950	-29 375	-27 100
Edellisten tilikausien voitto/tappio	122 835	77 263	44 805	13 779
Oikaistut laskennalliset verot käyvän arvon rahastoon kirjatuista eristä		6 345		
Osingonjako	-4 603	-753	-4 603	-753
	118 232	82 856	40 202	13 026
Tilikauden voitto (+)/tappio (-)	28 269	39 979	19 085	31 779
Oma pääoma yhteensä	588 694	568 388	501 548	491 208

Vuosina 2015–2016 on tehty säähavaintopalvelujärjestelmien ja -laitteiden hallinnan siirtoja Ilmatieteen laitokselle. Tämä pienensi Finavia Oyj:n sijoitettua vapaata omaa pääomaa 1 867 689,21 eurolla vuonna 2016.

KILAn uuden lausunnon (1963/2016) perusteella myös suojaavien johdannaisten markkina-arvostus on kirjattu siirtosaamisiin tai siirtovelkoihin sekä oman pääoman käyvän arvon rahastoon vuodesta 2016 alkaen. Myös vertailutiedot vuodelta 2015 on oikaistu vastaavalla tavalla. Suojausten tehoton osuus on kirjattu tuloslaskelman rahoituseriin.

Poistoerosta on kirjattu konsernin omaan pääomaan 53 187 185,10 euroa (48 867 417,27).

1000 euroa	Finavia Oyj 2016	Finavia Oyj 2015
Jakokelpoinen vapaa oma pääoma		
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	286 635	288 503
Käyvän arvon rahasto	29 375	17 100
Voittovarat	59 287	44 805
	316 548	306 208

18. Varaukset

1000 euroa	Konserni 2016	Konserni 2015	Finavia Oyj 2016	Finavia Oyj 2015
Pakolliset varaukset	20 997	22 227	20 997	22 227

Suurimmat erät pakollisissa varauksissa 31.12.2016:

Eri lentoasemilla vireillä oleviin ympäristölupaprosesseihin liittyy ympäristövaraus 16,7 milj. euroa (17,1). EASA:n uusien ilmailumääräysten mukaisten kiitoteiden turva-alueiden laajentamista varten on varattu 3,1milj. euroa.

19. Pitkäaikainen vieras pääoma

Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua.

1000 euroa	Konserni 2016	Konserni 2015	Finavia Oyj 2016	Finavia Oyj 2015
Lainat rahoituslaitoksilta	111 920	112 329	92 788	93 856

20. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

1000 euroa	Konserni 2016	Konserni 2015	Finavia Oyj 2016	Finavia Oyj 2015
Pitkäaikaiset				
Suojaavien johdannaisten negatiivinen markkina-arvo	33 629	27 616	33 629	26 766

KILA antoi uuden lausunnon johdannaissopimusten kirjaamisesta joulukuussa 2016 (1963/2016). Tämän perusteella myös suojaavien sopimusten käypä arvo on kirjattu siirtovelkoihin ja oman pää- oman käyvän arvon rahastoon. Tarkemmin johdannaisia on kuvattu liitetietojen kohdassa 25.

21. Laskennallinen verovelka

1000 euroa	Konserni 2016	Konserni 2015
Tilinpäätössiirroista	13 297	12 217
Jaksotuseroista ja väliaikaisista eroista	42	2
Tilikauden lopussa	13 338	12 219

22. Saadut ennakot

1000 euroa	Konserni 2016	Konserni 2015	Finavia Oyj 2016	Finavia Oyj 2015
	1 170	1 297	419	487

23. Velat saman konsernin tytäryhtiöille

1000 euroa	Finavia Oyj 2016	Finavia Oyj 2015
Ostovelat	2 571	451
Lainat	48	0
Siirtovelat	602	1 854
Tilikauden lopussa	3 221	2 305

24. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

1000 euroa	Konserni 2016	Konserni 2015	Finavia Oyj 2016	Finavia Oyj 2015
Lyhytaikaiset				
Lomapalkkavelka sos. kuluineen	22 276	22 200	17 635	17 816
Palkkajaksotukset sos. kuluineen	5 016	3 776	3 043	2 656
Korkovelat	804	789	434	365
Johdannaisten negatiivinen markkina-arvo	299	3 898	1	3 898
Kehäratahanke	0	419	0	419
Verovelat	2 729	1 062	1 793	0
Muut	4 357	3 846	3 270	3 201
Tilikauden lopussa	35 480	35 990	26 176	28 355

25. Annetut takaukset, pantit ja vastuut

Summat ovat jäljellä olevien pääomaarvojen mukaisia.

1000 euroa	Konserni 2016	Konserni 2015	Finavia Oyj 2016	Finavia Oyj 2015
Tytäryhtiöiden velat, joiden vakuudeksi annettu takaus				
Lainat rahoituslaitoksilta	61 750	66 014	61 750	66 014
Annetut takaukset yhteensä	61 750	66 014	61 750	66 014
Muut takaukset tytäryhtiöiden puolesta				
Leasingvastuille annettu erityistakaus	171	0	171	0
Muut vastuusitoumukset	81	574	31	524
Leasingvastuut				
Tilikaudella 2017 maksettavat	7 382	7 408	6 954	6 861
Myöhemmin maksettavat	24 840	30 386	23 973	29 110

Muut vastuut

Helsinki-Vantaan lentoaseman kehitysohjelmaan liittyy hankintasitoumuksia 12,8 milj. euron arvosta 31.12.2016.

Finavia Oyj on velvollinen tarkistamaan vuosina 2008–2016 valmistuneista kiinteistöinvestoinneista tekemiään arvonlisäverovähennyksiä, mikäli kiinteistöjen verollinen käyttö vähenee tarkistuskauden aikana. Tarkistuskausi on 10 vuotta. Vastuun enimmäismäärä on 57 375 998,42 euroa ja viimeinen tarkistusvuosi on 2025.

Vuosi	Kiinteistö-investoinnit	Kiinteistö-investoinnin alv	Tarkistusvastuu 31.12.2016	Vuotuinen tarkistuksen alainen määrä
2008	30 026	6 600	660	660
2009	101 808	22 398	4 480	2 240
2010	40 008	9 202	2 761	920
2011	28 628	6 584	2 634	658
2012	23 658	5 441	2 721	544
2013	16 668	3 925	2 355	392
2014	37 351	8 967	6 277	897
2015	50 285	12 069	9 655	1 207
2016	119 608	28 706	25 835	2 871
Yhteensä		103 891	57 376	10 389

Korkoriskit

Korkoriskinhallinnan tavoitteena on minimoida korkojen muutosten vaikutus Finavian arvoon ja tulokseen. Finavia käyttää toimintansa rahoittamiseen sekä kiinteä- että vaihtuvakorkoisia lainoja, joiden korkotason muutosten seurauksena syntyy tulokseen ja kassavirtaan vaikuttava korkoriski. Korkoriskin hallitsemiseksi Finavia käyttää korkojohdannaisia. Lainasalkun sekä korkoriskien tarkastelussa keskeisiä mittareita ovat lainojen keskikorko, suojausaste ja korkosidonnaisuusaika. Vuoden 2016 lopussa Finavian korollisten velkojen keskikorko suojaukset huomioiden oli 1,87 % ja korkosidonnaisuusaika suojaukset huomioiden oli 5,7 vuotta. Yhden prosenttiyksikön koronmuutoksen vaikutus yhtiön suojausten jälkeiseen velka- ja leasingsalkun vuotuiseen korkokuluun on 415 tuhatta euroa (0,16 %-yksikköä), olettaen että nettovelka pysyy muuttumattomana. Korkosuojaukset ovat euromääräisiä ja niiden keskimääräinen juoksuaika on 7,7 vuotta.

Valuuttariskit

Finavian valuuttariskin hallinnan tavoitteena on pitää valuuttariski mahdollisimman alhaisella tasolla. Valuuttariskin hallinnan tärkeimpinä periaatteina on varmistaa liiketoimintojen tietoisuus valuuttariskeistä, varmistaa lähtöpositioiden tunnistaminen sekä hallita avointa positiota tarvittaessa rahoitusinstrumenttien avulla. Finavia-konsernin maksuliikenne käydään pääsääntöisesti euroissa ja yhtiöiden tilit ovat euromääräisiä. Joissain tilanteissa hankintasopimuksissa hinnat tai hintakomponentit voivat olla valuuttamääräisiä tai muihin kuin euron kurssiin sidottuja. Valuuttamääräisiä hankintasopimuksia on suojattu valuuttatermiineillä. Vuoden 2016 lopussa avoimia valuuttatermiinejä ei ollut.

Sähkön hintariski

Finavian sähkönhankinnan tavoitteena on ennustettava sähköenergian hinta sekä suojautuminen voimakkailta hinnannousuilta. Sähkön hintariskiltä suojataan seuraavan noin kolmen vuoden ennustettu kulutus vuosittain laskevalla suojaustasolla. Sähkösopimukset ovat euromääräisiä ja ne erääntyvät vuosina 2017–2019.

Bitumin hintariski

Finavia arvioi bitumin hinnan suojaustarvetta ottaen huomioon kyseisen vuoden bitumitarpeen, käytettävissä olevat suojausinstrumentit sekä suojauksen kustannukset. Bitumin hinta voidaan suojata kiinteähintaisin ostosopimuksin tai raaka-ainejohdannaisten avulla. Vuonna 2016 Finavialla ei ole ollut bitumin suojaukseen liittyviä johdannaisia.

Johdannaissopimukset

	Konserni		Finavia Oyj	
1000 euroa	Kohde-etuuden arvo	Käypä arvo	Kohde-etuuden arvo	Käypä arvo
Koronvaihtosopimukset				
Suojauslaskennassa	188 810	31 342	188 810	31 342
Muut suojaukset	46 500	2 584	20 000	2 287
Sähkötermiinit				
Suojauslaskennassa	1 518	207	1 518	207
Valuuttatermiinit	0	0	0	0

Johdannaisinstrumentit ja suojauslaskenta

Kaikki johdannaissopimukset on tehty suojautumistarkoituksessa Finavian rahoituspolitiikan mukaisesti. Vuonna 2016 koronvaihtosopimuksissa suojauslaskentaa sovellettiin kaikkiin suojauksiin lukuunottamatta Finavia Oyj:llä olevaa suljettua koronvaihtosopimuspositiota ja Lentoasemakiinteistöt Oyj:llä vuoden 2016 lopussa olleita, tammikuussa 2017 erääntyneitä suojauksia. Sähkön hintariskin suojaukseen liittyviin johdannaissopimuksiin on sovellettu suojauslaskentaa.

Johdannaiset arvostetaan käypään arvoon ja arvostamisessa syntyvät voitot ja tappiot käsitellään johdannaissopimuksen käyttötarkoituksen määräämällä tavalla. Suojauslaskennassa olevat johdannaiset ovat rahavirran suojauksia, joissa suojauslaskentaa sovellettaessa käyvän arvon muutoksen tehokas osuus kirjataan oman pääoman käyvän arvon rahastoon. Tehoton osuus kirjataan tuloslaskelman rahoituseriin. Suojausten rahoituseriin kirjattu tehoton osuus oli 157 tuhatta euroa.

Suojauslaskentaa sovellettaessa suojattava riski ja sekä suojaussuhde dokumentoidaan ja todetaan suojauslaskennan periaatteiden mukaisesti. Johdannaisten, joihin ei ole sovellettu suojauslaskentaa, käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelman rahoituseriin. Johdannaissopimusten käyvät arvot perustuvat diskontattuihin ennakoituihin kassavirtoihin arvostushetkellä ja sopimusvastapuolten raportoimiin markkina-arvostuksiin.

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitukset

Vantaalla 9. päivänä maaliskuuta 2017

Harri Sailas
Hallituksen puheenjohtaja

Katja Keitaanniemi

Jarmo Kilpelä

Nina Kiviranta

Carita Pylkäs

Erkka Valkila

Stefan Wentjärvi

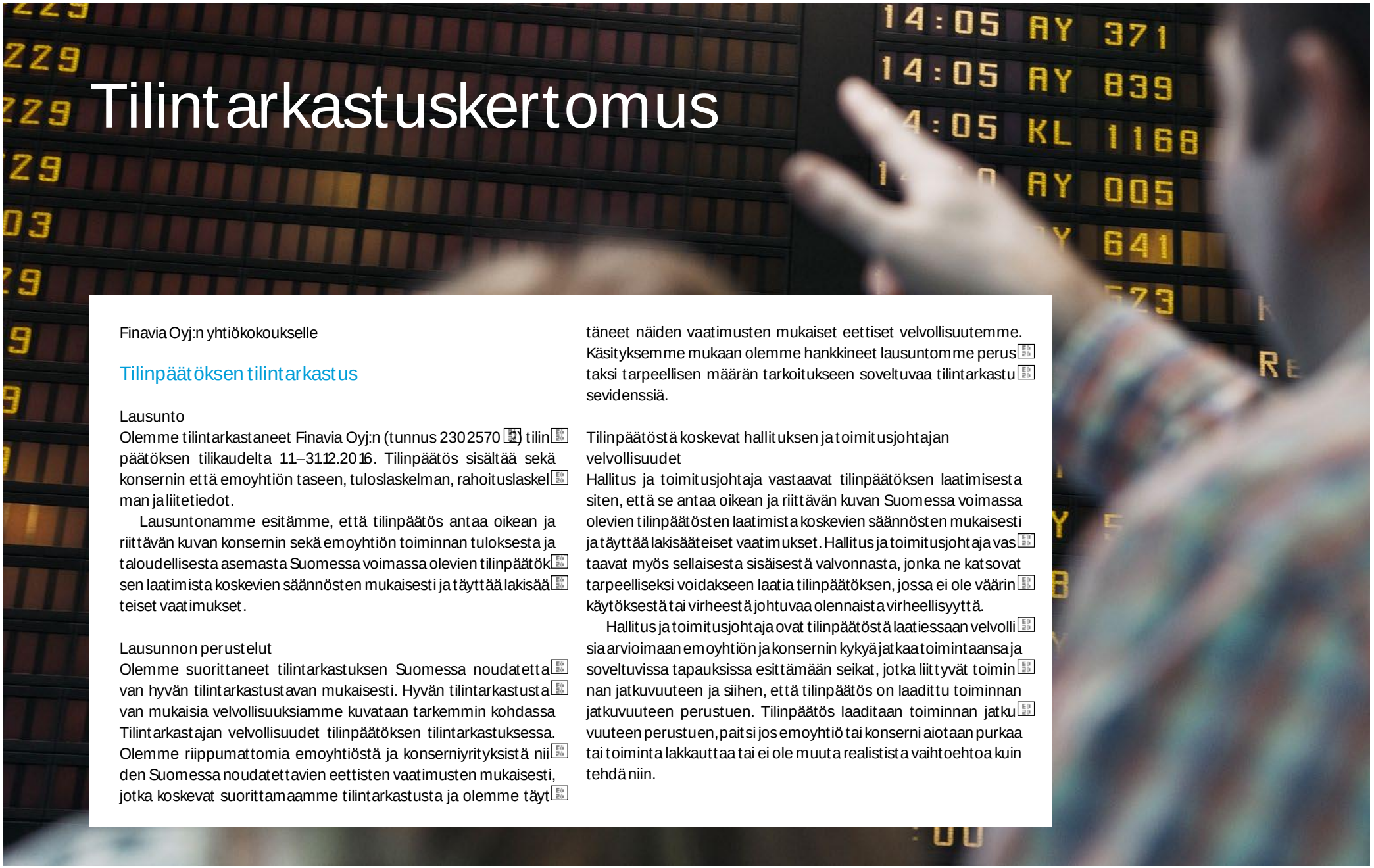
Kari Savolainen
Toimitusjohtaja

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Vantaalla 9. päivänä maaliskuuta 2017

Ernst & Young Oy
Tilintarkastusyhteisö

Mikko Rytilahti
KHT, JHT

Tilintarkastuskertomus

Finavia Oyj:n yhtiökokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Finavia Oyj:n (tunnus 2302570-2) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2016. Tilinpäätös sisältää sekä konsernin että emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa. Olemme riippumattomia emoyhtiöstä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme. Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätösten laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emoyhtiön ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emoyhtiö tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjä tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisyyden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimipiteet, mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhtiön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen olettamukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emoyhtiön tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emoyhtiö tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.
- arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suoritamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomukseen sisältyvän informaation. Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea toimintakertomukseen sisältyvä informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko toimintakertomukseen sisältyvä informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suorittaessamme hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomukseen sisältyvässä informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Muut lausunnot

Puollamme tilinpäätöksen vahvistamista. Hallituksen esitys taseen osoittaman voiton käyttämisestä on osakeyhtiölain mukainen. Puollamme vastuuvapauden myöntämistä emoyhtiön hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta.

Vantaalla 9. päivänä maaliskuuta 2017

Ernst & Young Oy
Tilintarkastusyhteisö

Mikko Rytilahti
KHT, JHT

Tunnuslukujen laskentakaavat

Sijoitetun pääoman tuotto, %	Voitto (tappio) ennen satunnaisia eriä + rahoitustuotot ja -kulut / Oma pääoma + korolliset rahoitusvelat, tilikauden alun ja lopun keskiarvo
Oman pääoman tuotto, %	Voitto (tappio) ennen satunnaisia eriä – tuloverot varsinaisesta toiminnasta / Oma pääoma + vähemmistöosuus, tilikauden alun ja lopun keskiarvo
Omavaraisuusaste, %	Oma pääoma + vähemmistöosuus / Taseen loppusumma – saadut ennakot

